

LIBRARY OF ILLINOIS LIBRARY
DEC 3 1 1918

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 51 Tel. South Boston 52015.

South Boston, Mass., Gruodžio (December) 27 d. 1918 m.

Metai V.

"SANDAROS" REDAKCIJA, SPAUSTUVĖ
IR ADMINISTRACIJA SVEIKINA SAVO
SKAITITYTOJUS IR VISUS AMERIKOS LIETU-
VIUS SU KALĖDŲ ŠVENTĖMIS IR LINKI
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ. TAIPGI SIUNČIA
SAVO ŠIRDINGĄ UŽUOJAUTĄ SAVO VIEN-
GENCIAMS LIETUVOJE IR DEL KARĖS AU-
DROS ISBLASKYTIEMS PO VISĄ PASAULĮ.

Visokios žinios.

True translation filed with the
postmaster at Boston, Mass. on
Dec. 24, as required by the act on
October 6, 1917.

**SUTVERTA PIRMA PIE-
TINIŲ SLAVŲ MINIS-
TERIJA.**

Iš Berno pranešama, kad
Bielgrade tapo sutverta pir-
ma Slovėnų, Kroatų, ir Ser-
bų ministerija, kuri suside-
da iš pirmininko, vice-pirm.
ir 16 narių. Nikola Pashich,
pirmininkas; Dr. Korosek,
vice-pirm.; Dr. Trumbich,
užrubežio ministeris; Pri-
biovich, vidaus reikalų mi-
nisteris, generolas Easic, ap-
sigynimo ministeris. Val-
džioje atstovaujamos visos
partijos.

VOKIETIJOS TARYBŲ KONGRESAS.

Visuotinas Vokietijos ka-
reivių ir darbininkų Tarybų
kongresas prasidėjo. Posė-
džiai laikomi buvusio Prūsų
seimo name. Berlino delega-
tai neužima svarbiausių vie-
tų kongrese. Nepri gulmin-
gieji socialistai ir "Sparta-
cus" nariai yra mažumoje.
Delegatų skaičiuje yra 3 mo-
teris.

RUSŲ MISIJA PARYŽIJE.

I Paryžių iš Rusijos pri-
buvo prof. P. Miliukoff ir
N. Schebeko, buvusis Ru-
sijos ambasadorius Vienno-
je, ir kiti keturi atstovai,
reprezentuojanti visas poli-
tines Rusijos partijas, iš-
skiriant bolševikus. Misi-
ja sako, kad jos pribuvimo ti-
kslas yra daromas visų tal-
kininkų ir Rusijos suvien-
jimo interesais, idant Rusija
butų pripažinta pasaulio val-
stybėmis.

True translation filed with the
postmaster at Boston, Mass. on
Dec. 24, as required by the act on
October 6, 1917.

**ESTAI ŠAUKIASI
SVEDŲ PAGELBOS.**

Svedų konsulas iš Reve-
lio, Estonijos sostinės, iš-
važiavo į Stockholmą pra-
šyt Svedijos valdžios pagel-
bos apsigynimui nuo bolše-
vikų.

Svedų užsienio ministeris
pasakė konsuliui, kad Riks-
dagas neleis armijai važiuot
iš Svedijos. Dabar konsulas
teiraujasi su Anglijos dele-
gacija Stockholme.

IR LATVIAI ŠAUKIASI PAGELBOS.

Iš Stockholmo praneša-
ma, kad Latvių respublika
šaukiasi prie talkininkų, su
prašymu apginti Latviją
nuo bolševikiško teroro.

PREZIDENTAS WILSON APLANKĖ SUŽEISTUS AMERIKOS KAREIVIUS.

Gr. 22 d. prezidentas
Wilson aplankė Raudonojo
Kryžiaus ligonbutį Neuilly,
šale Paryžiaus, kur jis aty-
džiai apžiūrėjo 1200 sužeis-
tų Amerikos kareivių. Pre-
zidentas ligonbutyje išbuvo
virš 4 valandų, stovinėjo
prie kiekvienos lovos ir žodį
-kitą kalbėdavo su ligoniais.
Vėliaus prezidentas ap-
lankė francūzų ligonbutį
Val de Grace.

NORVEGIJOS KARALIE- NĖ ANGLIJOJE.

Iš Londono pranešama,
kad Norvegijos karalienė ir
princas Alav atvažiavo į
Sandvigham, Anglijoje, id-
dant ten praleisti Kalėdas.

Sveiki
Sulaukę šventų Kalėdų
IR
Laimingų Naujų Metų
Lietuvos Atstatymo Bendrove.

True translation filed with the
postmaster at Boston, Mass. on
Dec. 24, as required by the act on
October 6, 1917.

RUSIJA NUSTOJO 9,150,000 ŽMONIŲ.

Gautoji Kopenhagene te-
legrama iš Petrogrado skel-
bia kad Rusija šioje karėje
nustojė 9,150,000 žmonių, iš
kurių 1,700,000 tapo užmu-
šta.

Amžinai sužeistų skai-
čius 1,450,000, mažiau sužeis-
tų 3,500,000.

13,000,000 ISTOJO Į RAUDON. KRYŽIŲ.

Iki gr. 23 d. Amerikos
Raudonąjį Kryžių įstojė 13-
000,000 žmonių, užsimokė-
dami po \$1.00 už 1919 me-
tus. Yra manoma, jogei vi-
so šių Kalėdų Kampanijoje
įstos apie 22 milijonai.

MOKYKLA PRIRUOSI- MUI BOLŠEVIKŲ AGI- TATORIŲ.

Harald de Scavenius, bu-
vusis Danijos ministeris
Petrograde, praneša, jogei
Maskvoje tapo atidaryta
specialė mokykla po vadovy-
ste p. Radek priruošimui
bolševikiškų agitatorių.
Ten mokinami skleisti bolše-
vikišką propagandą žmonėms
iš viso pasaulio, kurie baigę
mokyklą važiuoja darbuotis
į savo šalį. Mokyklą lanko
netik visų Europos šalių
žmonės, bet ir kyniečiai. Ru-
sai mokytojai del pasekmin-
gesnio darbo revoliuciniame
judėjime studijuoja įvairias
kalbas.

VOKIEČIŲ PROPAG- ANDA PRIEŠ S. V.

Iš Nitherlandų į Washing-
toną praneša, kad vokiečių
propaganda prieš Suv. Val-
stijas vis nesiliauja. Ja vado-
vauja profesorius Brinck-
man.

INFLUENZOS AUKOS.

Anglijos laikračiai paduo-
da statistiką, kiek žmonių
paskutinių savaičių bėgyje
numirė nuo influenzos ir
plaučių uždegimo. Pasirodo
—Indijoje mirė 3 milijonai,
Amerikoje 330 tukstančių,
gi visame pasaulyje numirė
apie 6 milijonai. Londone iš-
mirė 10,000 žmonių.

Žydų kongresas Phila-
delphijoje po apkalbėjimui
savo tautinių reikalų — nu-
skyrė 7 delegatus į Taikos
Konferenciją ir rupinasi,
idant jie ten butų įleisti.

LLOYD — GUBERNATORIUS.

Bombay gubernaterius
Lord Willington iš Indijos
išvažiavo Anglijon. Jo ofisą
užėmė naujas Bombay gu-
barnatorius George Lloyd.

True translation filed with the
postmaster at Boston, Mass. on
Dec. 24, as required by the act on
October 6, 1917.

GANDAI APIE BERLINĄ.

The Christian Science Mo-
nitor Bostone gavo žinių iš
Paryžiaus, kad diduma Vo-
kietijos gyventojų ir žmo-
nių komisarai Berline nori,
idant talkininkai užimtų
Berliną. Le Matin rašo tai
patvirtinančiai.

NUSKANDINO 2 LAIVUS.

Iš Paryžiaus, gr. 14 d. pra-
neša, kad Viduržemio jūrė-
se liepos 15 d. naktį tapo tor-
peduotas ir nuskandintas
francūzų laivas Djemkan,
su kuriuom žuvo 440 karei-
vių. Toje savaitėje ten pat
tapo nuskandintas ir kitas
francūzų laivas Australian.

SIDONIE PAES NUŠAUTAS.

Tulas Jeetne Lisbonos sto-
tyje nušovė Portugalijos
prezidentą Dr. S. Paes. Mi-
nia žmogūdį nulinčiavo.

CAMBRIDGE, MASS.

ALT. Sandaros 9 kuopos
susirinkimas bus gruodžio
29 d., 2 val. p p. P. Luzecko
svet. Visi broliai sanda-
riečiai malonėkite buti lai-
ku. Visų lietuvių tėvynainių
prašome ateitį ir prisidėti
prie Sandaros 9 kuopos ir
padėti dirbti del labo Lais-
vos Lietuvos! Komitetas.

NEWARK, N. J.

Iš veikimo del Lietuvos laisvės.

Kiekvieno gero lietuvi-
tėvynainio širdis, mintis ir
jausmai dabar atkreipti į tą
šalį kur gegutė kukoja, kur
Nemunas banguoja, kur
žalios lankos subiuoja.... Ta
šalis šiandien nuvargus, jos
žmonės, badą kenčia; ta ša-
lis ištieriata suvarginta;
žiaurus priešai ją spaudžia
iš visų pusių!

Vietos lietuvių tėvynai-
niai kuriems rupi ta šalis
paliuosuoti iš vergijos jie
renka aukas į Liet. Nepri-
g. Fondą, kad butų galima su-
jo pagelba tai vargo, asarų
šaliai. Išreikalauti liuosybę.

Tie žmonės kuriems rupi
Lietuvos vargai, spiečiasi
prie Liet. Nepri gulmybės
Fondo, uoliai darbuojasi,
kad tik daugiau aukų surin-
kti. Štai šale kitas Fondas,
jie ir-gi sako myli Lietuvą,
jie ir renka aukas del Lietu-
vos. Bet atsižvelgus į jų
darbus, puola mintis į galvą,
ar teisybė ką tie žmonės kal-
ba, ar išties jie myli Lie-
tuvą? Ar jie nori, kad Lie-
tuvą butų laisva? To kito
Fondo vadai prakalboše nie-
kina darbus LNF. ir šiaip
tautininkus veikėjus; to ki-

to Fondo aukų rinkėjai vi-
sur įkalbinėja žmonėms, kad
neaukautų į LNF., o jei au-
kavo tai liepia atsiimti au-
kas. Baugina žmones nebu-
tais lalykais, net iš rankų
traukia aukas duotas del
LNF. To kito Fondo, t. y.
klerikalų fondo aukų rinkė-
jai, skleidžia kerštą, neapy-
kantą tarpe vietos lietuvių.
Gaila, bet taip daro šiame
svarbiame momente, kada
reikia sutarties kuodidžiau-
sios. Šiandien Lietuvos li-
kimas ant svarstyklių, o
žmonės taip žiauriai elgiasi.
Trumpa ateitis viską parod-
ys.

Nežiurint tų nedorų atakų,
vietos lietuvių deda au-
kas pagal išgalę į LNF.

Visiems gerai žinomas
vietos veikėjas, karštas lie-
tuvis patrijotas, rėmėjas vi-
sų gerų užmanymų, taipgi
L. T. Tarybos narys, p. Vin-
cas Ambrazevičius, pirmiau
aukavo LNF. \$50.00, o da-
bar vėl prisidėjo \$55.00. Jo-
jū moteris, ponis Juzė Am-
brozevičienė taipgi \$5.00.
Tat viso Ambrazevičių šei-
myna paklojo ant tėvynės
aukuro \$110.00. Tai rekordas,
kurį iki šioliai nei vien-
nas Newarko tautininkas ne
sumušė.

Toliaus aukavo:
Mikolas Virpa \$25.00, Pr.
Alseika \$25.00, Dr. J. J. Kaš-
kiavičius \$25.00, Ona Poce-
vičienė \$15.00, Povylas Bar-
tkus \$10.00, J. Papartis \$10-
00, T. Mataitis \$10.00, Mart.
Daukšas \$10.00, Jonas Vove

ris \$10.50, St. Pocevičius
\$10.00, Mikas Dvareckas 10.
Po \$5.00 aukavo:
Elena Meškiunienė, Ant.
Juravičia, Domicelė Dvarec-
kienė, Juozas Pocius, Pov.
Butvidas, Kastas Kamins-
kas, M. Sadauskas, Jurg.
Nevulis, Feliksas Danilius,
Kaz. Banis, Juozas Gardžiū-
lis, Bal. Atkočiunas, V. Vai-
tiekus, M. Virbickas, Jonas
Dubickas, Ona Steponavi-
čienė, Elzb. Plikaičiūtė, An-
drius Starlikas Aug. Lauk-
žemis \$3.00.
Po \$2.00:
Max Staplinsky (žydai),
D. A. Pickus, V. Matulevi-
čius, Dam Šopis, Pranė
Sačiūtė.
Po \$1.00:
Juoz. Ulmonaitis, P. Za-
karenskis, M. Ambrazaus-
kas, Pr. Šimelis, V. Užkuris,
Ed. Ward, K. Biekša, And.
Biekša, p. Srogis, K. Vaske-
vičius.
Tarpe Great Elizabetho
lietuvių randasi mylinčių
Lietuvą, jie prisidėjo prie
Newarko. Štai jų aukos:
Po \$10.00: Petras Masal-
skis, M. Sudienė, M. Savic-
kienė, Kazys Baztis, Juozas
Tereila.
Po \$5.00: P-nia Kancie-
rienė, p-lė Alienitė. Iš kitur
aukavo J. Vaitkevičius \$5.
Viso šį kartą \$400.50
Pirmiaus buvo 1235.00
Iki šioliai \$1,635.00
Kurį vardai dar netilpo,
atleiskite — tilps kitą kartą.
M. Truska,
L. N. F. 12 Skyriaus Sekr.

Padeka!

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ PIRMA-
ME SAVO "DRIVE" LYG IŠBANDYMI SU-
KELTI LIETUVOS ATSTATYMI \$100,000.00,
TIKSLĄ ATSIKĖ IR

Sukalta Gruodžio 28 d. jau buvo \$105,000.00

Šiomis visiems prisidėjusiems ir mūsų atsto-
vams pasidarbavusiems, o spaudai prigelbėjusiai
visame "drive" tariame nuoširdų acių.

LIETUVOS ATSTATYMO B-VĖS atsiektas
tikslas, tai atsiektas tikslas Lietuvos!

Kartu mes kviečiame visus mūsų atstovus,
spaudą ir mūsų darbui pritarėjus rengtis toliau
prie darbo.

Po Naujų Metų per pirmą pusmetį turime su-
kelt jau likusius \$900,000.00. Tik tuos pinigus su-
kėlę Lietuvą atstatyti pagelbėsime ir lietuvių buvį
pagerinti galėsime. Naujų pajiegu surinkę naują
"drive" po Naujų Metų pradėsime.

Nei valandėlės nepraleiskite nesidarbavę Lietu-
vos Atstatymui.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ,

320 FIFTH AVE., NEW YORK, N. Y.

Kučių Vakare

(Atsiminimas).

Dvidešimts metų tam atgal, budamas dar Lietuvoje, užsiimdinėjau nešiojimu kontrabandos. Gi mano užsiėmimas kontrabanda, buvo ne delei pelno, bet vien delei augštesnių tikslų, — ideališko siekio, suteikiantio žmonėms dvasišką maistą — delei apšvietos. Pernešdavau iš Prūsų į Žemaitiją, palei Tauragę, lietuviškas knygas gero, rimto turinio.

1898 metais, Kučios vakare, Tauragėj ir visoje apylinkėj buvo oras, kaip žmonės sako, kad "ir šunį geras žmogus ant tokio oro neišveja": lijo, snigo, šalo, vėjas pavirtęs į baisų sukurtį putė į visas puses; žodžiu, buvo tai "sudna diena". Aš nerimastavau matant tokį puikų orą del manęs — mat, kada tokis oras, tai kontrabandininkams rūgepjūtė....

Bet kur tu žmogus eisi tokiam riltam ir kiekvienam žmogui šventam vakare, Ruošėmės prie kučios. Bet štai, kad jį šimts pykių!... ateina žmogus iš Tauragės ir kitiems nematant paduoda man laišką. Jis tuoj išeina. Aš-gi užsidaręs savo kambarėlyj atplėšęs skaitau tik man ir jį rašančiam žmogui žinomais ženklais rašytą laišką. Jis rašė: "Broiau, 'puikus' vakaras tavo remesliui; meldžiu širdingai bėgk per rubežių pas Prickį Vanagaitį, rasi, jau atėjo knygos iš Tilžės, kurias ant jo antrašo išrašiau. Stvėrės jas, atsidurk tiesiog pas mane — aš su visa čionykščia lietuviška inteligentija lauksiu tavęs plotkomis pasidailinti, ir visi kartu kučią valgysim. Skubink!"

Sukeikiau, kad kučios vakare mane kviečia namiškius aplėisti, bet širdyje turint didelę paguodoną del draugo ir branginant taip neapkainuotą kontrabandą — knygas, stvėrės mano ištikimą draugą — kumpotį apkaustytą lazda, zovada išbėgau iš namų....

Dasigaut pas Prickį Vanagaitį man buvo tiek sunkumo, kiek nuspjaut — atbėgęs į Kardoną, parodžiau rubežinę kortą ir praleido. Bet atgal tai jau ne juokai... su pundu knygu, (jū buvo apie trys pudai) oru per rubežių nepralėksi. Ne ilgai mąstęs nusprendžiau eiti palei patį Kardoną. Mat mačiau eidamas į Prusų, kad Kordone pas oficerą yra papuošta Kalėdų eglaitė ir kelias stalų užstatyti gėrimais ir valgiais. Maniau, kareiviai kučią valgė, tai čia juo geresnis kelias....

Ir neapsirikau tame dalyke. Bet apsirinkau tame, kad pamiršau, jog Kordone yra didelis, drutas šuo. Kada priėjau prie Kordono, šuo, pamatęs, kad aš ne kareivis, suėjo ir šoko ant manęs. Žaibo greitumu pakėlęs mano gumbuotą lazda, norėjau jam sukriušinti galvą. Bet nevidonas suspėjo atsokti. Pamačiau per langą, kad kareiviai stvėrę šautuvus šoko link durų. Aš ir-gi šokau link durų, ir pirmam kareiviui, kuris pasirodė lauke, tvojęs su mano ištikimu draugu — gumbuota lazda, išplėšiau iš jo rankų šautuvą ir parėmiau duris. Parėmęs duris, norėjau nešt kudašį, bėgt galva-žūkčiais. Bet prakeikta bestija — šuo — įsikabino man į blauzdą. Pasimiršęs iš škausmo, stvėriau už šautuvo, kad indurt šunį. Na, tuomi ir atidariau duris. Kareiviai užtelėjo ant manęs, šuo plešė man blauzdą — jautas prage esąs. Vienok nemaniau pasiduoti: vikriu mostelėjimu šautuvo, sukriušinau šunes galvą ir šokęs į kertę, priėmiau poziciją apsigynimo. Kas-žin kuomi viskas užsibaigtų, rasi, mane sušaudytų supykę, girti kareiviai. Bet oficerias prisirtinęs arčiau tarė: "Klausyk, geriau pasiduok gerumu, reikalauju delei tavo labo, vardan Jezaus, to kurio mes šandien užgimimą apvaikščiojam. Tas mane sugriaudino, — mečiau šautuvą ir pasidaviau oficeriui.

Įvedė mane į Kordoną, tai oficerias liepė kareiviams atplėsti mano poką su

knygomis. Vos jį atplėšę, oficerias žvilgtelėjęs ant knygu sudrebėjo ir nustebeš klausiančiu žvilgsniu pažiūrėjo man į veidą. Aš ir-gi žvilgtelėjau ant knygu ir taipogi nustebeu, mat man dar niekados nematytos knygutės ant viršaus gulėjo su antgalviu: "LERNOLIBRO DE INTERNACIA LINGVO Por ltovoj." Su tokiu lietuvišku paaishkinimu: "Mokintuvė tarptautinės kalbos, Daktaro Esperanto, sutaisė lietuviams kunigas A. Dambrauskas.". Oficerias užsigrįžęs nuo knygu, tarė kareiviams: "Broiliai, šimts pykių... su tomis knygomis, jos neaprapuls — mes-gi sėskime prie stalo linksminties, o kadangi mūsų belaisvis kontrabandistas pasirodė drąsuolis, manau jį ir-gi pavaišinti verta".

Kareiviai sušuko griausmingą "urą" ir stvėrę mane pasodino prie stalo. Degtinė, alus pasipylė upeliais. Man-gi atsisaikius gert svaigalus, atsirado lemonado. Žiuriu ką daro oficerias, — jis kareiviams į dideles stiklines jau ne paprastą degtinę, bet spiritą pila. Netruko ir penkiolika minučių, o kareiviai visi ant grindų gulėjo kaip negyvi... Aficerias stvėręs mane už peties įvedė į mažą kambarėlį ir klausia: "Sakyk, kam neši tas knygas, — ta ypata, kuriai neši tas knygas, nors gal man ir nepažįstama, bet man labai brangi. Sakyk!"

Tylėjau, nes maniau, kad tai yra lapės politika. Tada oficerias tarė: "Jei tu bijaisi, jei tu pažvelgi mane blogume, tai tik eik kartu, jei yra nepertoli, aš pats tas knygas nunešiu.."

Tada pamatęs, kad nebėr pavojaus, tariau: "Gerai, nuvesiu".

Jis tardamas ačiu, suspaudė man dešinę. Šokom greit pakinkyt arklį į rogutės. Ir įmetę knygas į rogutės, žaibo greitumu pasileidom link Tauragės. Buvo jau arti pusiaunaktis. Miestelyje sustabdžiau arklį ir sakau oficeriui:

"Jei jūs ištikrųjų nieko blogo nemanote, tai jau iš čia turite nešt knygas apart to, man turite duot savo revolverį — atsargumas niekad neužkenkia, o aš pririšęs prie tvoros arklį, jumis vesiu iki vietos."

Nieko neatsakęs padavė revolverį ir iššokęs iš rogučių stvėrė už knygu; aš-gi pririšęs arklį nuvedžiau oficerą į namus. Vėsdamas jį, laikiau revolverį rankoj, kišeniuje ir maniau sau: "Na, gude, na, maskoliau, jei tu pasirodysi judošius — paminėsi mane!..."

Prie stalo sėdėjo lietuviai inteligentai: Tauragės gydytojas, aptiekorius, mokytojas ir du universiteto studentai. Pamatę mus išsyk nusigando, potam labai nustebo, kaip oficerias papasakojo visą tą prietikį. Aš-gi nubėgau įvest arklį į tvartą. Uždaręs arklį, šokau atgal. Na, tai ir linksminomės. Pasirodė, kad oficerias mokėjo tą naują tarptautinę kalbą — Esperanto ir buvo karštas jos pasekėjas ir platintojas. Jis mums pirmą tos kalbos lekciją suteikė; jis mums papasakojo, kad ateis ta gadynė, kad ta tarptautinė kalba užkariavus pasaulį suves į brolystę visas rases, tautas, gentes ir pavienius žmones. Tada tai žmonėms bus lengva susižinoti tarp savęs ir tada bus ramybė ant žemės, nes apart savo prigimtų kalbų ją vartos visi geros valios žmonės.

Amžinai atsiminsiu tą vakarą ir neišpasakytai malonų link mūsų atsinešimą ruso oficerio — esperantisto.

Kaz. Vidikauskas.

Phila, Pa.

Aukos Surinktos Lietuvos Nepriegulmybės Fondui, Lawrence, Mass. 8 d. gruodžio, 1918.

50 dolarių: Dr. K. Mikolaitis.
Po 10 dolarių: Kun. Šleinis, A. Ramanauskas, P. Čiras, A. Duda.

Po 5 dolarių: A. Marcinonis, J. Šimkonis, Ant. Pranckevičius, P. Baranauskas, Pr. eškinis, J. Strazdas, N. Akstinas, M. Vilčinskaitė, J. Indelas, A. Lapinskas, J. Sekevičius, Pr. Bilunas, Ant. Bagdonas, M. Balevičiūtė, A. Tamošius.

Po 2 dolarių: Juoz. Zekevičius, A. Abramavičius.

Po 1 dolarį: O. Balevičiūtė, M. Šerkšnienė, V. Mikulienė, K. Žilinskas, J. Kanevičius, A. Valinskas, M. Miškinis, R. Snapskiūtė, I. Razlevičius, B. Markevičius, J. Kieva, J. Velička, S. Narutavičius, Pr. Stravinskis, J. Savinčius, K. Volungevičius, L. Žalys, E. Mataliunas, J. Maliauskas, B. Vaitkunas, E. Marscalis, J. Šilanskas, J. Čurlionis, J. Volungevičius, K. Mazėtis, F. Aleksonis, J. Rutkauskas, A. Kaupinis, M. Cilcius, F. Gulbinas, K. Rutkauskas, K. Kaupinis, V. Baldauskas, J. Balčiauskas, V. Janulevičius, A. F. Švitra, P. Baltuškonis, B. Lenkevičius, J. Matačiunas, J. Naujokas, Jonas Šimkonis, J. Marcinonis, K. Paltanavičius, J. Užkurnis, A. Latvis, J. Puodžiunas, J. Pogis, K. Lisauskas, P. Milius, M. Golubickas, Jonas P., Ona Mazečiūtė, V. Pleskenis, R. Baliukevičius, M. Petruškevičius, Z. Kazlauskas, J. Laukaitis, A. Šimkonis, J. Linkevičius, J. Gabrėnas, M. Plondumis, A. Jaura, J. Jatužis, P. Pekarskas, J. Gėgžunas, P. Jurevičius, C. Penkauskas, J. Kanopa, P. Aleksandravičius, J. Merkis, J. Seibutis, J. Janukaitienė, O. Januševičiūtė, M. Paulauskas, K. Paulauskas.

Išviso surinkta (su smulkiais) \$250.15.
Rengėjų (ALTS. kp) išlaidos 10.25
Išviso į centrą, į LNF. pasiunčiama \$239.90

P. S. Prakalbose, 8 d. gruodžio, daug žmonių pasižadėjo aukauti vėliaus, nes tą dieną pinigų neturėję, taigi meldžiu tų visų pasižadėjusių išpildyti žodį ir atnešti man, žemiaus pasirašiusiam, kurį ALTS. 12 kp. įgaliuoją rinkti aukas, tvarkyti ir pasiųsti jas. Apart manęs, galima aukas įduoti by nariui A. L. T. Sandaros, kurie jas man priduos. Taipgi, kurie norėtumete aukoti "thirt stamp'as" arba "war savings stap'as" arba Liberty bondsus (Amerikos Laisvės paskolos bondsus) atneškite man, arba Z. Jankauskui į Ramanausko bankos ofisą. Darbuokimės ir darbuokitės visi, nes dabar tik laikas del Lietuvos laisvės reikalų darbuotis ir pašvesti visas spēkas, turto dalį, energiją ir agitaciją.

Aukavusieji nuo 5 dol. ir aukščiau gaus iš Lietuvos Nepr. F. diplomą, kas parodys, kad kiekvienas aukotojas pargrįžęs Lietuvon, ar čia pasilikęs, atliko savo pilietiškas pareigas del Lietuvos, savo tėvų krašto. — Aukaukite! Lawrencečiai, padarykim iki Kalėdų tukstantų arba daugiau dolarių delei Lietuvos reikalų.

Jonas Sekevičius,
101 Oak st., Lawrence, Mass.

So. Bostono Lietuvių Ukėsu Draugija gr. 15 d. iš savo izdo paskyrė \$100.00 Lietuvos laisvės reikalams, t. y. paaukavo į Lietuvos Nepriegulmybės Fondą. Tai yra prakilnus ir pavyzdingas lietuvių draugijos žygis. Juk visos tautos savo valstybiniam reikalams aukauja, tai lietuviai tuom labiau turi aukauti, nes visa mūsų tautos ateitis tik ant lietuvių pečių guli, — tik iš lietuvių mūsų šalis gali laisvės pasitikėti. Beto mums reikia ginties nuo lenkiškų intrigantų, uzurpatorių ir kitokių niekšų, besikesinančių pasidaryti sau vergų iš lietuvių liaudies.

Tuli elementai priešinosi tokiam prakilniam darbui, bet išdavikų juk visur yra...

Apart paaukauto \$100.00 iš draugijos izdo ten pat L. N. Fondan paaukavo dar šie Liet. Uk. Draug. nariai:

J. D. Tuinila (auksorius)	\$100.00
A. Ivaškevičius	\$10.00
P. Kyburis	5.00
V. Jurgelaitis	10.00
J. Pranaitis	5.00
M. Overka	5.00
J. Neviackas	5.00
K. Jurgelionas	5.00
K. Grigas	5.00
J. Venckus	3.00
M. Venys	2.00
A. Latvinskas	2.00
A. Ašmenskas	2.00
K. Lenktis	2.00
S. Norkunas	1.00
Puodelis	1.00
J. Kazlauskas	1.00
K. Vileišis	1.00
Klemerauskas	1.00
K. Ambrasas	1.00
M. Mockapetris	1.00
K. Pratapas	1.00
K. Singaila	1.00
J. Komečius	1.00
M. Verseckas	1.00
Smulkųjų	3.20
Viso	\$275.20

Taipgi išrinko kolekto-rius tolimesniam darbui.

Skaitytojai mato jogei daugumos mūsų tėvynainių vardai jau kelintu kartu puošia "Kalėdų Eglaitės" skyrį, ir beabejo jie nuo to nepavargs, o tik sąžinės ramumą gaus, kad atlieka savo pareigas linkui kraujuose papluktusios mūsų tėvynės Lietuvos.

Broiliai ir sesutės, Kalėdos čia pat! Nė vienas "Sandaros" skaitytojas nē skaitytoja neatsilikite nuo ofensyvo už Lietuvos laisvę!

Chicagoje:
Fr. Narakauskos šeimyna 5.00
M. Zolpienės ir M. Tamulevičiaus surinkta:
Aleksandra Maselskis 25.00
F. A. Poška 5.00

J. Leščinskas	5.00
Dr. G. Glaser	5.00
Jonas Lankauskas	5.00
Paulina Bartausius	5.00
Domininkas Pušinskas	5.00
J. Pušinskienė	5.00
Petras Antavičia	5.00
J. Mustavičia	5.00
Juozas Budreckis	5.00

Po \$1.00:

Louis Segal, J. Balvočius, M. Vaitekunas, J. Grybauskas, P. Grybauskienė, R. Balsaitė, P. Lupkevičienė, J. Mickevičia, P. Pretikaitė, P. Murauskaitė, J. Katuris, M. Grigalis, M. Klidas, S. Šeris, A. Krisiunas, K. Ačas, D. Leškauskienė, B. Leškauskas, Ona Judzintis, K. Jakaitis, A. Grybauskienė, K. Jucinas, J. Kancleris, J. Katutaitė, Emilija Makitienė, M. Balsevič, J. Bagučauskas, Zenon Lukauski, K. Janušauskas, J. Šikšnis, K. Stančikas, J. Antanavičia, N. Šliažas, J. Narvilo, O. Ivaškevičia, K. Gedmintis, K. Kazlauskienė, F. Paulauskas, K. Jasius, J. Juska, I. Ragaziņskas, V. Grybas, H. Statkus, J. Mockus, P. Adomaitis.

Po \$2.00: Benediktas Motuzas, Vl. Vertelka.

Smulkiais 75
Teisybės Mylėtojų Draugijos vakare, Meldžiau svet. Surinko M. Zolpienė, ir M. Tamulevičia su pagalba d-jos narių ir svečių:

Fr. Vaičiakauskas	5.00
L. Kella,	5.00
F. P. Sabastine	5.00
Po \$1.00: S. Miller, J. Adomaitis, P. Kelišius, J. Guzauskas, J. Kaupas, E. Stankus, D. Balys, Pr. Satkauskas, P. Šilius, Benediktas Putkus.	
Smulkiais	6.12

Surinko Antanas Bugailiškis:

Karolis Skiaulis (?)	\$25.00
Antanas J. Lazauskas	5.00
S. Mikalauskas	5.00
Povilas Šliakis	1.00
Katrė Rupaitė	1.00
Viktoras Petkus	1.00
Viso	\$38.00

Surinko M. Rakauskaitė ir Jonas Šileika:

Aleksandra Matuliauskas	1.00
Stanisl. Sosnauskas	1.00
Kastancija Vaiwada	1.00
Jonas Vaiwada	1.00
Kazys Mieliauskas	1.00
Mat. Steponavičia	1.00
Juozas Serbinskas	1.00
Kazys Eisinas	1.00
Juozapata Kunca	1.00
Kazys Kunca	1.00
Nikod. Kaminskis	1.00
Viso	11.00

Jurgis Valukas
Iš Transvaal, So. Afr. \$25.00

Viso .....

Pirmiaus paskelbta .. \$239.87
\$2215.87

Viso labo \$2455.67

LAISKAS "SANDAROS" ADMINISTRACIJAI.

Gerbiami Tamstos: —
Gruodžio 17, 1918 m.

Budamas Sandaros nariu ir remdamas prakilnius ALT. Sandaros darbus šiuomi tarpu ALT. S. darbų parėmimui prisiunčiu \$25.00, o ateityje remsiu pagal išgalę.

Linkiu Sandarai kuogeriausio pasisekimo jos prakilniuose darbuose.

Su pagarba,
Jusų M. W. Bush,
Brooklyn, N. Y.

LAISKAS "SANDARAI" IŠ KANADOS.

Švento Juozapo Draugija, Toronto, Ont. Canada, apsirinko už savo organą "Sandarą" ir prašo me ją siuntinėti visiems mūsų nariams. Čia pridėdame visų narių vardus ir adresus ir sykiu prisiunčiame čekį.

Su tikra pagarba,
A. Karašauskas.

Pirmos Kalėdos Amerikoje-be tevelių glėbio.

(Pragyventų vargingųjų laikų šešėliai).

JAUNAS JONYTIS Lietuvoje lankė mokslo.

Viską išsimokino ant atminties iš tujų knygelių, kurias mokslo naudodavo... Visą pasaulį pažino — iš geografijos rankvedžių su žemlapiu... Na, Močės-Tėčio glo- bą apleidęs ir iškeliavo svetur — Auksinės Laimės jieškoti!

Lietuvą paliko; Lenkiją matė — pro traukinio langus; Vokiečių-Rusų rubežiu perėjo tamsios naktelės laiku — pačių ka- reivių-sargų pervestas; Berlyne buvo — elevatoriaus tramvajum važiuojant viršum miesto, kaizerio palocių matė — pro langą, kaip fotografišką paveikslą ant popieriaus; Atlantiko Okeaną perplaukė — jureiviams bulves skust padėdamas, idant gavus virtu- vėje pasismaguriavimų. Garsų New Yor- ką pravažiavo — tuneliu po miestu ir trau- kiniu atsidurė viename iš Suv. Valstijų ma- žyčių miestelių.

Hm, tiek daug keliavo, tiek daug matė ir nieko praktiškai nepatyrė. Močiutės - Tėčio rūpesniais — įteiktu grašiu, sunelis stebuklingai Naujan svietan pribuvo, kaip ir maiše... Na, niekis — maišas juk primena Baliuną, kurs oru lekia, tad ir jis reiškia pribuvo kaipo Lakunas. Tas interesinga.

Tik Naujam Sviete prasidėjo ir nauje- nybės. Iš traukinio išsikrausčiusiam Jo- nyčiui su savo skrynute — po gatves bes- lankiojant, bežiopsant, miestelio burys vai- kų apsupo keistą tyką — berniukų-ateivį, įsirdėjusį Rusų moksleivių juodoj "Ruba- škoj", įsivisusį batais ir su neapsikirptais plaukais... Jam - gi jie visi išrodė žydukais sulyg formos kepuraičių — ir ką-gi čia žy- delių gauja iš jo tyčiosis!... Pamatė savo skrynute ant žemės ir nekuriems antau- siais apdaužė — kurie buvę po jo sveikatai.. Tai jo jaunas, umus, žalias, neaptašytas temperamentas..... O ką, jis su jais kiaulų kartu neganė!...

Na o mat kiek jis visgi po svietą keliavęs — ko jis nematęs; mat kokių prietikių jo gyvenime pasitaikė!.. Todelei šiame Nau- jame sviete apsigyvenus savo Tėtulio prie- teliu namuose, **KALĖJIMU** juos įsivaizdi- no. Visoki perspėjimai, visokios gyvenimo teisybės ir tai Jam iš pusės tujų **mizerabli- škų žmonelių**.... Neatsimenant nei to, kad ir jie daug seniau tuomi pačiu "Baliunu" at- keliavę... Net tuomet, kuomet mažas Jony- tis dar lopšyje buvo liuliuojamas... čiučiuo- jamas...

Na, bet-gi už tai juk ir Jonyčio nekaltin- kime, kad vyru norėjo būti. O kaipgi, už tai jis apleidęs-palikęs prietelius pasileido "ke- lionėn" per eilę miestelių jau savo manta gyvendamas. Pats sau duonutę pelnyda- mas, kaip mes pasakytime.

Naujon vieton pribuvęs darbą gavo — penkinę savaitėn uždirbt. Dirbs — gyvens, o kadangi dirbs, tad ir dolerinę į savaitę įstengs užsimokėti už gyvenbutį ir todėl daug gerbiamas, Vilniaus rėdybos išeisvis "Pan Lasziniawski (Lašinis, gal?), kurs tuzinas įnamių laikė, ir Jonytį, smuklėj pažinęs, atsivedė.

Viskas pritiko kuopuikiausiai: Kuomet "Pan Lasziniawski" su įnamiiais "Pinokli" "Kersinką" ar "Pokerį" kortomis drožė — Jonytis tarnavo, su kibirėliu "gardų alutį" iš smuklės nešiodamas; buteliukus atidari- nėjo arba stiklus pyldė, na kartais pamė- gindavo tuštinti... Gyvenimėlis vakarėliais po vakarėlio smagiai sau žingsniavo. "Pan stwa Lasziniawskie" mėgo Jonytį, — o kaip gi, paklusnus ir kas svarbiausia — tos pa- čios "wieros" iš Vilniaus rėdybos — vilnie- čių sulekintų lietuvių supratimu. Vienas tik dalykas buvo kartais nepageidaujamas:

Lasziniawskiui čia reikia kame "Jankos" o šis kartais atsiminęs iš papratimų moks- lainės knygutėmis užimtas. skaito, skaito ir kiekvieną kartą buk vis ką naujo suran- da ir kitiems akysna lenda su aiškinimais, tuo nobodžiu zurzėjimu. "Prakeiktas, se- nai turėjo jau ant pomietės išsimokinti — kvailumas su tuoju žmonių apsišvietimu," — Lašiniawski nekartą pro lupas suburz- gė, o "Janka" nepaisant to kaip ir erziniu Lasziniawski, su užsidedimu visiems aiš- kina lyg Naują Pasaulį atradęs, kad "Se- nam Testamente", kur sakoma, kad Jievi- su Adomu obuolių suvalge — yra neteisybė kadangi tame pačiame "Senam Testame- te" tik kituose leidiniuose, kituose rankve- džiuose jau sakoma, kad jie paragavo Už- draustą Vaisių, už ką tapo iš Rojaus iš- stumti. Vaisių-gi galima visai suprast... Čia nei nereikia to obuolio pagelbos... Ir be obuolių yra visokių gardžių vaisių.... O kad musų tie seniausi prateiviai tapo iš- stumti iš Rojaus, turėjo kas nors svarbes- nio atsitikti — gal jiems buvo uždrausta ap- sivist?.... Ar kas tokis panašaus?...

"Nutilk tu!.. tu bjaurybė!.. tu cicili- ke!.. šliuportnis!.. bedievis!.. Ne mano na- muose tokiems bjaurybėms vieta! Ar mums prastiems žmonėms, bet geros "wieros", Dievo galybę "kritikavoti"?!" — Lašiniaw- ski sušuko kaip ugnim prasvilintas. Sulu- žo mat jo nervai. Ir nuo to karto pradėjo neapkęst "Janką". Na ir visi įnamiiai pavyz- džiu "uvažiotos" galvos Lasziniawski, nu- suko šalin savo nosis nuo šio berniuko.

Na ir tiek čia bėdų. Nieks nemyli jo na- muose, tad jis gal liuoslaikius praleisti ki- tur kur. Daugiau po miestelį paslankiojo — gatvių su naujais vardais surado; na, šį ir tą pažino ir kit-ko dažinojo. Su "kauniš- kiais" ir "suvalkiečiais" susipažino — jie pajuokti žemaičiai ir dzukai, o brač žino ir atrodo kur kas puikiau už "Paną Lasziniawski"! Lietuvišką laikraštį pas juos ga- vęs pasiskaitė; į prakalbas ir vakarus atsi- durė.... Apie **Lietuvystę** išgirdo, apie Reli- giją svajojimų atgarsius kitų išreiški- mais klausėsi. Svetas kupinas visokių nau- jų idėjų, kurių jis nežinojo ir dar nežinojo, kurios iš jų vertesnės... Pasaulis pilnas naujų dalykų, o čia kiti senatvės sulaukę to nežino ir purtos. Jam gimė plieno spēkos — rodos su vienu pirštu visą Lasziniawski- namą pamatais augštyn apvers... Senas makaules naujomis idėjomis surevoliucij- nizuos. Tokia dirva... tokia dirva.... jam pasidarbuoti tuos nelaimingus žmonelius iš nežinios nevalios išvesti...

O ten visi jo purtosi kaip Piktos Dvą- sios...

"Reikėtų jį jau išvyt, kad jo nei "duko" žia nebutų", — Lasziniawski su savo įna- miais seimavo.

"Prakeiktas Lietuvis", Lasziniaw- kienė savo "szlachecką" epiteta netvėrusi pradėjo. "Bet juk kas savaitę dolerinė ne- blogai. Kitai butas gal tuščias buti. Sun- ku įnamius gauti. O kita, jis čia niekam ir neužkenkia — pabunda, pavalgo ir išaina, tik naktį vėl miego pargrįžta".

"Na kaip bus taip, bet mano namuose nedėldienų rytais, kaip 'šv. Mišios bažny- čioje, jis 'gaziety' 'nečitos' — kaip aš esmi Lasziniawski, Dieve, man padėk!..."

Lasziniawski nusitaręs tvirtai užreiš- kė.

Bėgo mėnesiai. Kaip Lasziniawski ne- buvęs juomi taip ir jo troškimai neišsipildė. Jonytis tyčia nedėldienų rytais miegkam- barį popiergaliais užverzdavo. O ką, dole- rinę užsimoka, tai ir jo kambarys. O čia kuo-gi kitu ir Lasziniawskiui darodys, kad jis — ne Lasziniawski, o tik Lašinis?! — Senis už tai pyko, koliojo vaikėžą, o šis

senį tamsunu ir krikštijo ir iš savo kamba- rio vijo...

"Dolerinė užmokėta? — Tad laukan! Kad tavo nei koja mano miegkambarin neį- žengtų!"

"Tiesa, dolerinė užmokėta..." Lasziniawski pamanydavo ir išsikoliojęs grįž- davo į virtuvę nusiraminiui su šnapseliu arba su alučio buteliu.

Nelaiminga dolerinė surišo šiuos skir- tingus tipus ir jie negalėjo delei ramybė- persiskirti. Na bet Jonelis buvo užsislėpęs su tikslu senį su jo visur buriu surevoliucij- niuoti, o šis vaikėžą norėjęs "ant gero ke- lio" atvest... Šiame tai ir rišosi mazgas.

Taip jiems betęsiant tą našta, gruodi — šaltas mėnuo juos patikęs nubaudė vis- gi Jonytį. — Menkai jo aprėdytą kuną su šaldė. Prie darbo dirbtuvės garai jį atšildė ir šaltu prakaitu apliejo. Jis pargrįžęs gyvenbutį krito į lovą ir kovojo per kelias savaites su mirčia — be grašio prie dušio: medicinos pagelbai ir maistui ir **be tos do- lerinės**, kurią reikėjo Lasziniawskiems mokėti.... Visų apleistas, užmirštas ir nakties laiku prakeikiamas už saldaus miego ki- tiems trukdimą savo dejavimais.

"O vienok jis niekuo taip didžiu nenu- sidėjęs", Lasziniawskienė kartais aiškinosi už savo pasigailėjimą. "Nelaimėj juk rei- kia pasitarnauti — nors šalto vandens pa- duoti."

"Aš tau!" Lasziniawski piktai užgrą- sė savo žmoną. — "Mano žodžiai išsipildė, Dievas jį baudžia — tesau baigiasi!..."

Atėjo ir Kalėdos. Oh, Kalėdos! Visą Kucių naktį Lasziniawski įnamiiai ir še- imyna uliavojo - užė... Kiti kur tai ir sve- čiuotis buvę, kad net Ramumo Dabotojų Stotin pakliuvę... Na ryte Lasziniawski su rūpesniu juos paliuosavo. Bažnyčioj visi pasimeldė ir vėl visą namą "linksmybėmis" užkimšo. Buteliukai tarškėjo; vynas, alus, degtinė liejėsi; "Pokerį" su kortomis drožda- mi šukavo; kits armoniką nusitvėręs ant augštų notų grojo...

Tik Jonytis buvo izoliuotam pasaulyje ir nelaimingas ligonis, visų užmirštas, visų nekenčiamas, truputį alkį jaučiantis, šal- tam, kurčiam kambarėje Kalėdų šventės pirmą kartą savo gyvenime švėsdamas be motinos-tėčio glėbio. Tik šaltas vėjas jį lankė langus brazdendamas.

Širdį kas tai jam spaudė, kad net aša- ros iš akių kaip žirniai ant veido riedėjo.

Išdžiuvo burnužė — šalto vandens troško. Bet ką pašaukti, ko prašyti?!

Kuomet jis šliaužė pilvu kaip ištroš- kęs elnis prie vandens, Lasziniawski paž- velgė ironijos žvilgsniu.

"Lai jaučia Dievo bausmę", — pasakė Ir visi nusuko nosis prie buteliukų...

Pas Lasziniawskius buvo ir girių sve- čias. Miškuos kur tai gyvena, gyvą pinig- užkaldams. Ant Kalėdų buvo atvažiavę pinigą praleist — už linksmybes pamainy- ti. Jo veidas nuo šalčio buvo pajuodęs, plaukai nekirti ir nešukuoti. Devėjo sun- kų, apsmaluotą žiponą; dideliuose batuose įsivisęs. Žmogus atrodė baidykle. O ypač kuomet pasigėręs.

Jis įsmeigė savo akis bešliaužiantin Jonytin ir nuo kėdės pašokęs pakėlė ligonį.

"Del Dievo meilės — kas tau? Nelai- mingas vaikas, kas tau?"

"Sergu, dėduti, šalto vandens noriu".

"Argi nėra kas paduotų?"

"Nieks manęs nemyli, nieks negaili. Dėduti, Jezus, Marija, kaip man šona skauda!..."

"Tylėk, tu jau neturi teisės Dievo var- dą minėti; tu bedievis; tave Dievas už tai baudžia" — Lasziniawski atsiliespė nei ne- atsigrįždamas į ligonį.

"Žmonės, iš jusų pasielgimo aš nus- prendžiu jusų Dievą", — svečias metė lė- baaninkams paniekos žodį ir paėmęs už ran- kos ligonį palydėjo į lovą. Paskiaus skubiai sujieškojo savo vilnonę kepurę užsimovė ant ausų ir išsiskubino.

"Kur ligonis?" — pasigirdo nepažįsta- mo žmogaus žodžiai kiek vėliaus.

"Ligonis, aha, ten..." — Lasziniawski- sileidęs naman savo svetį ir nepažįstamą prabilo:

"Daktare, ligonis štai čia," — Girių žmogus nurodė.

"Bet Daktare, aš tau nemokėsiu už jį", — užreiškė Lasziniawskis.

"Be reikalo žmogau rupiniesi, kuomet neturėjai sąjauosmo nelaiminguoju pasiru- pinti, pagelbėti."

Daktaras atsiliespė imdamas už darbo:

"O nelaimingas vaikas, gydytojas visus savo gabumus pašvęs jauną gyvybę apgin- ti".

"Daktare, aš raumeningas vyras — pinigų uždirbsiu ligonį gelbėti," — girių sve- čias prašė.

"Puiku, žmogau, reikale pagelbėk, me- dicinos pagelbą aš suteiksiu, bernuks pas- veikęs atsimokės — pažįstu lietuvius, tei- singi žmonės," — apžiūrėjęs ligonį dakta- ras kalbėjo.

Jonyčiui tik širdį nežinomas jau- smas spaudė, o iš akių ašaros byrėjo, kad net skausmus rodos pamiršo.

Išsveiko. Gyvenimo skaudžią, bet brangią, lek- ciją turėjęs.

Jonas Kerdiejus.

Dėdės Samo Armijos Seržantas, Wadsworth, S. C.

MUSŲ PAREIGOS KALĖDŲ ŠVENTĖSE

Kalėdas švenčia įvairios tautos ir įvai- rių tikiybų — religijų žmonės. Švenčia jas iškilmingai, santaikoje, daugiausia atmin- dami savo vargus, laimes ir nelaimes. Lie- tuviai, kaipo krikščionys, mini Augščiausio- jo (Kristaus) užgimimą, vargų-bėdų galą ir veltija vienas kitam sulaukti ramybės, geresnių laikų, sveikatos, etc. Ypač šios Kalėdos lietuviams, kaip sykiu ir viso pa- saulio žmonijai, turi būti dar linksmesnės, daugiaus paminėtinos, pagerbtos. Po ketu- rių su virš metų vargo, skurdo, baimės mu- sų brolių, seserų, tėvų, motinų, giminių, pa- žįstamų ir nepažįstamų anapus vandenyno, musų gražioj Lietuvoj, kurioj pa- nešė tą viską musų tautiečiai, mes čia Amerikoje matę kuomažiausia tų vi- sų blogumų, turime šias Kalėdas atjausti iš visos sielos. Kalėdų šventėse lietuviai per- simaino dovanomis, "presentais".

Bet šiose Kalėdose, ar valgydami ku- čią, ar pietus, ar budami namie ar svečiuo- se turime padovanoti Lietuvai, jos sunams ir dukroms ant maisto, ypač daugiausia at- jausti Lietuvos liaudies kovojimą už laisvę, nepriklausomybę. Visų lietuvių šeimynų, privalumas per šias Kalėdas sudėti **aukų** Lietuvai. Aukos turi būti sudėtos pinigais ir pasiūstos į Lietuvos Neprigulmybės Fon- dą arba į Centralinį Komitetą.

Turime pasirodyti šiose Kalėdose, kad mes amerikiečiai atjaučiame Lietuvos var- gus, kad mes rupinamės ją prikelti iš nelai- mių ir skurdo, kad prisidedame išgauti jai laisvę. Tegul šios Kalėdos buna pavyz- dingos ir atjaučiamos. Tegul musų, jaus- mai, siela tepasijunta nors Kalėdose su sie- lomus musų tautiečių anapus. Duokime jiems, linksminime juos nors aukomis. Su- dėję, surinkę per Kalėdas aukas Lietuvos laisvei bei gelbėjimui, siųskite jas "Sanda- ros" redakcijon su aukautojų vardais ir nu- rodymais kam aukos turi būti paskirtos. "Sandaros" redakcija jas perduos, kur tik nurodysite.

Paskui dar, per Kalėdas visose šeimy- nose, kur tik bus atjaučiami Lietuvos reika- lai, gerai būtų, kad laikraščiuose pažodyti skyriuje korespondencijų, kokiose kolonijo- se ir kokiose šeimynose pasidarbuotą de- Lietuvos. Taigi, kaip tik Kalėdos prašlinks, tuoj pranešti "Sandarai". "Sandara" mielai noru idės ir dą korespondentams ačiū pa- sakys.

J. S.

Lawrence, Mass.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.
Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" " (Užsieniuose) \$2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscription:

In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50

Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiūniamieji Redakcijai rankraščiai turi būti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taisyti ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negražinami.

"SANDARA"

366 Broadway

So. Boston, Mass.

Lietuvai Atbundant.

Pereity, užpereičių ir ilgus eilės metų Kalėdų šventėmis lietuviai visur susitikę visuomet kalbėdavosi apie pavergtos savo tėvynės padėjimą. Jie visuomet, bet ypač Kalėdų laike, nebuvo išreikšdavo viltį, kad ta daug kentusi mūsų tautos Lietuva gal kuomet nors taps laisva ir jos žmonės-lietuviai susilauks išplėstų ji jų žmogiskų teisių, kokias turi kitos, nusikračiusios žaunius pri-spaudėjus tautos.

Juo pasaulio progresas didyn augo, tuo sparčiau mažėjo vergija. Juo daugiau pradėjo kalbėti apie žmonių teises pavergta, paniekinta liaudis, — tuo labiau išskėjo karunuotų ir tūluotų dyka duonių nedorybės.

Šios karos laike tapo augštai iškeltas Lietuvos monarchų prispaudę tautų klausimas. Ir suveikimui karinių žaunrių daug kalbėta — rašyta, daug rašoma ir kalbama apie tautų paliuosavimą, apie sugrąžinimą žmogiskų teisių ir neskaitlingų tautų namams.

Ačiu pasaulinę demokratijos lyderiui prezidentui Wilsonui tapo išreikštas tautos klausimas. Ir suveikimui karinių žaunrių daug kalbėta — rašyta, daug rašoma ir kalbama apie tautų paliuosavimą, apie sugrąžinimą žmogiskų teisių ir neskaitlingų tautų namams.

Ačiu pasaulinę demokratijos lyderiui prezidentui Wilsonui tapo išreikštas tautos klausimas. Ir suveikimui karinių žaunrių daug kalbėta — rašyta, daug rašoma ir kalbama apie tautų paliuosavimą, apie sugrąžinimą žmogiskų teisių ir neskaitlingų tautų namams.

Taip šias Kalėdas mes lietuviai švenčiame triumfuodami, kad jau užbaigę savo kruvinas dienas didžiausi Lietuvos siaubunai: iš vienos pusės — karo, o iš kitos — šventosios galybės.

Zuvo pašvęstieji, žus ir tie ką juos šventino, už jų galybę meldėsi, jų budelių nagaikas ir kardus laimino.

Ir reikia tikėti, kad dar kitas Kalėdas mes lietuviai švęsime absoliutiškai laisvoje savo tėvynėje; ir mes šiame pasaulyje naudosimės to

kiomis teisėmis, kokiomis naudojasi kitos tautos.

Tik mums lietuviams reikiama dirbti, idant įsivyravusi Lietuvoje juodoji galybė (kuri dabar veikia tik iš pasalų) neįtrauktų mūsų šalį į kokias pinkles, kad ji ją nepavestų kokių Urachų ar kitų pateptinių globon.

Lenkai perstato lietuvius išnykusiais netik bulvariniuose Amerikos žurnaluose ir laikraščiuose, bet jie meluoja apie lietuvius "Out-luk", "Asia", "Worlds Work" ir kituose skaitomuose rimtais žurnaluose. Lietuviai, lenkų žurnalurme išskelti aikštėn!

Mes turime taipgi dirbti, idant begėdis Paderewski nustotų nachališkai melavęs amerikoniškuose žurnaluose ir laikraščiuose, buk lietuvių visame pasaulyje yra tik 365 tukstančiai!

Tokiems darbams atlikti mes turime ALT. Sandarą, Lietuvos Nepriugulmybės Fondą, ir kitas Lietuvos mylėtojų organizacijas, kurias turime remti ir kontroliuoti, idant jos pilnai atsakytų savo tikslams.

Šiandien vyksta dalykai, kurie 1917 m. Kalėdų laike buvo tik "svajonės".

Štai Lietuvių Informacijos Biuras paskelbė tokią, seniai lauktą žinią:

"Dr. Gaigalaičiui vadovaujant Prūsų lietuviai nuvertė vokiečių valdžią. Tilžėje susitvėrė Lietuvių Taryba iš septyniolikos narių. Vokiečių spauda praneša, kad sekami miestai yra lietuvių kontrolėje: Tilžė, Klaipėda, Insrutė, Darkiemis, Vėljava, Galdapė. Jie prisilietė prie Didžiosios Lietuvos ir siųs savo atstovus į Tautos Seimą Vilniuje, su kamame sausio mėnesyje".

Reikia dideliai džiaugties, kad iš monarchų "malonės" sudrauskyta mūsų tėvynė vėl jungiasi. Tam viešai turės pritari ir mūsų klerikalai, kurie nelaimingus savo pasekėjus katalikiškų lenkų vergijon slapta traukia.

Šių Kalėdų laike jau ir S. Valstijų Senate yra svarstoma Lietuvos nepriugulmybės pripažinimo klausimas. Senatūrijos Lodge inėšė sekančią rezoliuciją:

"Nutarta, kad senato nuomone Lietuva privalo būti atskirta nuo Rusijos ir gauti nepriugulmybę, ir kad ta pati teisė būtų praplėsta latvams ir Estonijai. Visos šios tautos privalo įgyti laisvę ir nepriugulmybę, nes jų šalys prie Baltiko jūrės sudaro, jogei jų nepriugulmybė yra didžiais svarbu dėl ateities pasaulinės laisvės ir taikos."

Dirbkime, broliai ir sesers; del labo laisvos Lietuvos, nes pasaulis jau pradeda interesuotis mūsų liaudies ilgų metų kentėjimais.

Dirbkime, idant lenkų šovinistai būtų priversti užsičiaupti ir neskleisti taip baisiai melagingų žinių apie Lietuvą ir jos gyventojus.

Kastantas Norkus,
"Sandaros" red.

PERMAINOS LIETUVOS VALDŽIOJE.

"Sandaroje" jau buvo pažymėta Lietuvos valdžios sąstas ir buvo pasakyta, kad dabartinėje perversmų gadydynėje galima laukti atmainų. Dabar Ameriką pasiekė naujos žinios. "Tėvynė" rašo:

"Toje valdžioje, koki jau buvo paskelbta įvyko šios tokios permainos, butent: Apšvietos ministerium yra mokytojas Jonas Yčas, Martyno Yčo brolis; Justicijos, arba Teisių ministeris — advokatas Leonas; Vidaus Dalykų ministeris advokatas Vladas Stašinskis; Zemdirbystės ministeris — agronomas Tubelis.

Banaitis ir Dr. Rokas Šliupas (Dr. Jono Šliupo brolis) užsiėmė organizavimu milicijos ir iki 17 d. lapkričio jau turėjo suorganizuavę 20,000 vyrų. Tik sunku su gavimu ginklų".

Mes taipgi gavome žinių, kad Lietuvos gelžkelių ministru išrinktas gerb. inžinierius T. Naruševičius.

REIK SKUBĖTI.

Kalėdų šventė čia pat. Dabar mes apvaikščiame ir "Kalėdų Eglaitės" šventę. Ir nepaprastai jie rengiasi! Rengia prakalbas, vaikščioja po namus, aplanko biurais, nepraleidžia balių nei įvairių pasilinksminimų, visur ir prie kiekvienos progos renka auksas papuošimui "Kalėdų Eglaitės".

Skaitai laikraščius ir čia randi didžiausią pasišventimą. Kas kelinta eilutė žiūrėk ir skaitai "Kalėdų Eglaitės"; "Kalėdų Eglaitės" komitetas susitvėrė; didžiausia eilė aukavusiųjų "Kalėdų Eglaitės"; tiek ir tiek pinigų surinkta "Kalėdų Eglaitės".

Kai kurios lietuvių kolonijos jau mums pranešė, kad jos rengia dideles iškilmes "Kalėdų Eglaitės" apvaikščiavimui Kalėdų dienoje. Žada puikiausiai išpuošti eglę, sukviesti didį burį tėvynainių ir prie muzikos, prie prakalbų akyvaizdoje blizgančios "Kalėdų Eglaitės" sudėti kuodidžiau sią auką Lietuvos laisvei.

Tai, kaip matote, viskas daroma "Kalėdų Eglaitės". O jūs jau žinote, kad "Kalėdų Eglaitės" su visomis aukomis skyriama Lietuvos Laisvei.

Tat paskutinėse dienose pasistengkime visus Amerikos lietuvius supažindinti su "Kalėdų Eglaitės"; visų Amerikos lietuvių aukos privalo puošti "Kalėdų Eglaitės". Lai nepalieka nei vienas lietuvis nei lietuvaite savo auksa neprisiidėję prie kovos už Lietuvos Laisvę!

NELAIMĖS SU KUNIGAIS.

Gr. 12 d. Mespath, N. Y. sudegė lietuvių bažnyčia ir apdegė kunigas Milukas, bet jau beveik pasveiko.

Gr. 16 d. Chicagoje numirė kun. A. Staniukynas.

Opera ir Symphonija.

Nelabai seniai praskambėjo garsai apie busimą Vilniaus Operą ir Symphoniją. Pirmi garsai suvirpėjo Bostone ir per infleksijas girdėjo apie tai ir kitur, kitos lietuvių kolonijos. Kas peikė kas gyrė — tas nesvarbu, bet lieka vistiek svarbum tas pats užmanymas, kuris, beabejonės, reikalauja ir randa rėmėjų.

Opera ir Symphonija žada but ne tokia, kokia ji buvo iki šių laikų pas žmones, bet ji turi but liaudies.

Dailės demokratizacijos mintį skleidžia visuomet netik darbu, bet ir raštu ir, manau, greitu laiku tais vaisiais bus galima džiaugties, kuomet dailiojo menė bangos apims visus Pažemius ir Pažemiai daugiau nebus tais, kuriais jie buvo ir buk jie tokiais but privalėjo.

Pastarais laikais Amerikos lietuvių kolonijos persiima muzikos menu abelnai ir pradeda imties tą vykdyti gyveniman giliau persiimant juomi; nežvelgiant (kaip kad pirma žiūrėta) į meną kaip į žaislą, bet kaip į sielos peną ir tobulinimą švelniųjų jausmų ir prakilnumo.

Amerikos dailės mylėtojams dabar, ypač šiuo metu, yra tiesioginė pareiga mokyties dailę, ypač muzikos meno. Mums tuom tarpu reikės ir Lietuvoje daugiausiai dainininkų ir dainininkių, o čia, Amerikoje, kaip kartas, tinkama dirva dailės mylėtojams prie to prisirengt, nes dar iki šiam laikui čia gyvenimas lyg mažiau išėjęs iš paprastuosios vagos.

Kadangi pasaulį valdys demokratija, kadangi darbininkų luomas yra visko gamintojas, tai jis tegul sau ir dvasiškąjį peną-dailę prižiūri, juomi gėrėjasi ir naudojasi, nes jo visa ateitis ir tegul jis rengia tą gražią ir laimingą butybę.

Iki šiam laikui vis buvo sakoma, kad kas link dailės tai darbininkai esą barbarai, bet jie tokiais niekuomet nėra buvę su lyg jų apsišvietimo stovio, ir dabar tai jau tikrai nebus. Darbininkas žmogus neturėjo išvystytos sielos kaip jis privalėjo turēt didumoje delei vargo ir neprileistos prie jo šviesos, bet jau jam to pakako, — jis pradeda suprast prakilnumą ir stoja visais kripnais už lygias ir pilnas žmogaus tiesas, tai jam reikalinga bus Opera ir Symphonija ir jo dvasia nepasitenkins sėdėjimu tamsybės kalėjime, kaip kad buvo buvę. Prie Mokslo ir Meno visi!

Mikas Petrauskas.

KALĖDOS.

Atėjo laimingos snieguotos Kalėdos; Sidingai jų laukė žmonelės visi. Ražančių pakařkinę, valgyti sėdos Ir plotkų užkasti laimingi, linksmi. Pavalgęs, senelis bažnyčion krapina Klausyti trejopų šventųjų mišų; Algas gospadorius tą dieną dalina Ir linksma širdis jaunųjų tarnų. Raudonos, laimingos merginos tarnaitės, Kad gavo už kruviną darbą grašius, Ir šneka: kaip pirks sau tresus, skepetaitę, Kaip bus, kaip viešsis pas mielus tėvus. Bernukas ir džiaugias; šiaip-taip apsirėdęs, Jau eina jis neva mišų išklaustyt, Bet mūsų kalėdos ne tam jug kalėdos, Kad laiką bažnyčioj tą dieną daryt: Per iščius buvęs metas be skatiko, Bernukas nors šiandien jug tur pasidžiaugt. Bažnytikiemyj draugą jisai susitiko, — Reik džiaugtis, bet kaip? Tai pas Ickų reik traukt.

O Ickus taip geras, taip barzdą atkišęs, Visus, rodos, nor jisai šiandien bučiuot; Ickienė vėl raktų kruvas prisiršius, Degtinę tik skubina, skubina duot. Ir geria bernukai ir pinigūs leidžia, Vaisinas viens kitą jaunieji draugai; Visi užsigert kuo daugiau tiktai geidžia Ir teka sparnuotos jų kalbos, juokai. Kam metuose jie ik kalėdų taip kentė Ir kantriai taip laukė kalėdų šventę? Kam šiokius blaiyvstęj šventadienius šventę?

Nors sykį reik gerti ant metų visų! Kam kruviną prakaitą metuose liejo, Kaip šalo, kaip snigo, kaip buvo lytus? Tai šiandien jiems alga už tai užmokėjo: Už darbą jie gavo kelis skatikus. Tai džiaugkitės, gerkit, jaunieji berneliai! Aš verkčiau, jūs dėt, bet džiaugkitės jūs: Tai geriate prakaitą savo, broleliai, Tai darbą ant svetimo lauko, vargus. O kaip aš čia geisčiau, kad jums tik galėčiau Ne tokią, — gražesnę linksmybę įteikt: Aš jums po knygutę įbrukti norėčiau, Kad būtų šventadienyj jums ką bent veikt. Parodyčiau jums aš gausingą šaltinį, Naudingas galėtumėt senti žinias, Jis duotų linksnumo daugiau už degtinę: Galėtumėt vargo draskyti pynes. Bet, vargšai! nematote šito jūs tako Ir leidžiant jaunystę tamsybėj akloj... Bet ką čia... kam reiktų, tie nieko nesako, O manęs klausyti, kas jums čia galvoj?!

Pr. Vaičaitis.

V. Kudirkos Atminčiai.

Kol jaunas, o broli, sėk pasėlio grūdus Ir dirvos neapleisk! Tuomet, kada jausi, Kaip kuns' ima stengti, dvasia jau susnudus, Vėlu jug prie darbo: nei sėci, nei piasui.

Dr. V. Kudirka.

(1858—1899).

Žodžiai Dr. V. Kudirkos, kurie stoja mums prieš akis ir rodo kelią linkui kultūrinio darbo. Iš šių kelių žodžių skaitytojai gali matyti, kokis buvo Dr. V. Kudirka ir kokias sėklas sėjo ant Lietuvos dirvonų, kurie buvo apleisti, dygliais apaugę...

Pamačius šiuos žodžius prisieina paminti ir apie patį Dr. V. Kudirką, kaippo apie lietuvių tautos uoliausį darbininką ir švietėją, nuo kurio gimimo dienos šioje savaitėje sukanka 60 metų, ir kuris numirė 19 metų tam atgal.

Šio mėnesio paskutinę dieną, t. y. 31 d. gruodžio sueina lygiai 60 metų nuo gimimo Dr. V. Kudirkos, nes jis gimė 31 d. gruodžio 1858 metuose. Šią dieną, 31 gruodžio, turėtų atminti kiekvienas lietuvis ir lietuvaite, nes tai diena yra to, kurį mes nuolat minime dainuodami — Lietuva Tėvynė Musų, nes tie žodžiai yra paties Dr. V. Kudirkos, kurie kviečia mus atminti ir jo gimimo dieną ir paminti 60 metų sukaktuves nuo jo gimimo dienos. Dr. V. Kudirka gimė dar tuose metuose, kuomet Lietuvoje buvo baudžiava ir lietuviai buvo lenkų vergais.

Dr. V. Kudirkos gimimo vieta randasi Paežerių kaime, Vilkaviškio paviete, Suvalkų gubernijoje, netoli Prūsų rubežiaus, į vakarus nuo Vilkaviškio.

Dr. V. Kudirka mirė 1899 metuose, 16 d. lapkričio. Jo kunas palaidotas ant Naumiesčio kapinių, netoli Prūsų rubežiaus, tarp trijų bažnyčių: Vilkaviškio, Naumiesčio ir Alvito. Pati kapinių vieta randasi ant lygaus ploto žemės, bet pats kapinių aptaisymas (tvora) yra prastas (taip buvo prieš karę) ir daiktais visai išgruivęs.

Kudirkos kapas yra apaugęs medžiais ir apžėlęs žolėmis. Palei kapą stovi akmeninis kryžius, kuris pastatytas draugų suaukautais pinigais. Viršui paminklo yra parašyta Dr. Kudirkos vardas ir pavardė. Žemiau pavardės stovi iškapotos duobės, kuriose buvo parašyta Lietuvos himnas, bet del žiaurumo Rusijos valdžios, jos ten negalėjo ilgai būti, nes cariški tarnai iš to piktinosi ir Naumiesčio raudonsiulių viršininko (Gorielov) pastangomis tapo iškapotas Lietuvos himnas ir apgadintas paminklas.

Jeigu pažvelgus į Dr. V. Kudirkos darbą, kokius jis dirbo savo gyvenimo dienoje, tai ši, 31 diena gruodžio, kurioje sueina 60 metų nuo gimimo uoliausio lietuvių tautos darbininko, kuris savo gyvenimo dienas pašventė del darbo lietuvių, ta diena mums, kaip lietuviams, turi būti brangi ir mes ją turim atminti. Taigi toje, dienoje, kuomet sueina 60 m. nuo gimimo lietuvių tautos darbininko Dr. V. Kudirkos, kiekvienas lietuvis turi pasistengti kiek galint platinti lietuviškus raštus ir užrašinėti lietuviškus laikraščius (čia kalbu apie gerus laikraščius

ir geras knygas), nes del laiko trumpumo nieko daugiau negali surengti jo pagerbimui.

Patsai Dr. V. Kudirka buvo platintojas bei rašytojas gerų raštų ir skleidėjas apšvietos lietuvių tarpe.

Prisiminus tuos žodžius, kurie viršui paminėti paties Kudirkos, tai mums reikia gailiai apsiverkti, nes juose pasakyta, kad dirvos neapleisti, t. y. Dr. V. Kudirka ragina dirbti del darbo Lietuvos ir jos neapleisti, bet ar tas yra pas mus, ar einama pėdomis to lietuvių tautos uoliausio darbininko? Aišku, kad ne!

Dr. Vinco Kudirkos šešesdešimtas metines nuo jo gimimo dienos sukaktuves švėsdami, imkime širdin jo sėtą tėvynės meilę ir kiek galėdami dirbkime visi del daug kentusių Lietuvos žmonių darbo, o iš to nauda bus mums ir visai lietuvių tautai.

M. L. Vasiliauskas.

P. S. Sandaroje galima gauti knygelę "Vinco Kudirkos gyvenimas, darbai ir jo visuomeninės pažiūros". Parašė A. Rimka, apie Kudirką, kaip muziką, ten rašo komp. M. Petrauskas. Knygelės kaina 20 c. — Red.

Bendradarbių Balsai.

BEDIRBANT.

Išgirdome anksti rytą, kad jau taika. Taika! Ir pamislijo me viena minčia apie Lietuvą. Ką taika duos Lietuvai? Karė Lietuvai davė vargus, kančias, badą ir degėsius. Ar taika duos mums atlyginimą už kentėtą vargą? Brolių kraujas tekėjo upeliais, daugybė jų nuėjo į kapus, mes buvom vergai kitų, mes pildėme įsakymus kitų... Vieni laimėjo kiti pralaimėjo. Musų buta abejose pusėse, toks musų buvo likimas... Dabar klausimas kyla, ar su pralaimėjusiais pralaimėjome, ar su išlaimėjusiais išlaimėjome?

Lietuvį, netrukus dažinosi, neužilgo gausi atsaką į savo klausimą. Dabar priguli nuo tavęs. Ar dar negali biskj, mažą biskj, ilgiau pavargti, mažiau parukti, mažiau pagerti, mažiau pažaisiti, o sutaupintą tokiu būdu skatika, dėti prie kitų skatikų, ir paremti Lietuvos Neprigulmybės reikalą!

Ėjau per lietuviškas grincias ir rinkau aukas del nukentėjusios Lietuvos. Mačiau kokis upas pas Jumis yra. Visi kaip vienas trokštate paregėti savo tėvynę laisvą, neprigulmingą. Visur girdėjau kaip lietuvių nenori būti lenkų, nei rusų, nei vokiečių vergais. Visi tikri lietuvių stoji už laisvą savo šalį, todėl ir remkite savo aukomis. Dėkite pastangas kad reikalinga Neprigulmybės Fondui suma būtų surinkta.

Broliai, visi į talką!
Kietoji Anglis.

KAIP TAI SUPRASTI?

"Vien. Liet." 51 num. štai ką rašo:

"Sulyg principų, sulyg pažiuurų gyveniman, tautininkai demokratai juk kur kas arčiau stovi socialistų, negu atžagareivių klerikalų. Tautininkų demokratų programos nelabai kuom skiriasi nuo ramiųjų socialistų programo".

Ką tas reiškia?

Ar dabar "V. L." neatšauks viešai ir aiškiai tas denunciacijas ant Naujosios Anglijos Sandariečių ir jų buvusių vadų? Ar dabar, kada pas klerikalus viską pralošę, neprispazins prie kaltės prieš tuos, kurie už juos teisingiau Sandarą, kaip partiją, vedė, ir nešunkeliais ėjo, bet vieškeiliu? Ar dabar neprispazi-

žins "V. L.", kad jos tvirtinimai apie klerikalus, tai buvo tik svajonė, tik neapmastyti išsitarimai, tik nežinojimo vaisiumi?

Ar vėla tokis pat kurjoras tan laikraštini patilpo? Kaip tai suprasti?

Naujas Sandarietis..

NORWOOD, MASS.

Lietuviai darbuojasi.

Gr. 18 d. čia kalbėjo gerb. A. M. Martus apie Lietuvos reikalus. Žmonių buvo prisirinkę apie 200. Rimtiems žmonėms prakalbos labai patiko. LN. Fondui tapo surinkta apie \$170.00. Garbė lai buna tiems lietuviams, kurie remia L. N. Fondą. Musų kolonijoje pavyzdinčiai darbuojasi del Lietuvos laisvės ponia Jurėnienė, ponia Vasiliauskienė, ponas Ruškis ir keli kiti.

Po šių prakalbų musų kolonijos lietuviai labiau interesuojasi Lietuvos reikalais. Reikia tikėti, kad išrinkti kolektoriai pasidarbuos del Liet. Neprig. Fondo ir musų kolonijos lietuviai kolektorius broliškaai sutiks.

Čia greit manoma sutverti ALTS. kuopą. Linkėtina gerų pasekmių!

Kapsaitis.

Dar daugiau aukų nuo Cambridge, Mass. Lietuvių tėvynainių į L.N. Fondą.

Aukavo:	
Aleks. Stankunas	10.00
Petras Antanaitis	10.00
Jonas Sauliunas	10.00
Adomas ir Elzbieta	
Daudai	10.00
Juozapas Verseckas	\$5.00
Katr. Normanaitė	5.00
Jonas Vitkauskas	5.00
Jonas Tamulinas	5.00
Aleksand. Budginas	5.00
Mot. M. Matiošaitis	5.00
Juozapas Tamulinas	5.00
Su smulkimomis aukomis	\$100.00
Pirmiau prisiuntė	\$235.55
Viso labo dabar . . .	\$335.55

Širdingai ačiu Cambridge lietuviams tėvynainiams, kurie aukavote del Lietuvos Laisvės. Nepaisykite klerikalų šmeižtų, kurie niekina kiekvieną prakilnesnį žmogų, mokantį rupintis tėvynės reikalais be klausyklių

specialistų pagelbos.

Kazimieras Sidabras.

Kalėdų Eglaitės kom. pirm.

Iš Lowell, Mass.. musų korespondentas praneša, kad ten lietuviai smarkiai sujudo darbuoties del Lietuvos laisvės, rinkti aukas LN. Fondui. Sekančiame nu meryje bus plačiau.

Brighton, Mass. laike A.

M. Martaus prakalbų gr. 16 d. L. N. Fondan paaukavo:

B. Ajauskas	\$1.00
B. Kirbickas	1.00
A. J. Gotautas	2.50
Smulkių	17.
Viso	\$4.67
A. J. Gotautas.	

Gerb. Kaz. Piliackas iš Weymouth prisiuntė kalėdinę auką LN. Fondan \$2.00 ir ALTS. Fondan \$1.00. Tai bent parodoma gražus pritarimas šioms prakilnioms musų įstaigoms.

Lietuvių Organizuojama The Progress Shoe Manufacturing Company

Montelloje, Mass.

Inkorporuojama ant \$100,000.00.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ

veda organizavimo dar

- priziuri tvarką.
- kontroliuoja ir
- sudėtus pinigus priziuri.

DIRBTUVĖ STEIGIAMA BUS TUOJAUS.

Kas norite

galite įstoti į The Progress Shoe Manufacturing Co.

Vienas šėras kainuoja \$100.00.

Apsauga pinigų užtikrinta.

Pelnas didelis ir tikras.

Avalų (shoe) krautuvų biznieriems puikiasias investentas.

Nelaukite su įstojimu, nes gante netekti šėrų!

KLAUSKITE INFORMACIJŲ

ir PINIGUS ŠIUŠKITE

tuojau pas: —

The Progress Shoe Manufacturing Co.

58 Ames St., Montello, Mass.

Arba:

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION

320 Fifth Ave., New York, N.Y.

SKAITYKITE ir PLATINKITE "SANDARĄ".

DR. J. MARCUS

Gydo chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.

11 PARMENTER ST.

BOSTON, MASS.

Tel. Richmond 1224-R.

Valandos: nuo 9 ryto iki 9 vakare.

Kitas ofisas, 490 Blue Hill ave., Roxbury, Mass.

Valandos: nuo 8 iki 10 ryte;

nuo 9 iki 10:30 vak.

DAKTARAS

A. F. CHRISTIAN

401 Marlborough St.

(Netoli Massachusetts ave.)

BOSTON, MASS.

VALANDOS: Nuo 8 iki 11 ryte.

Nuo 2 iki 5 po pietų, nuo

7 iki 9 vakare.

(šventadieniais ir nedėliomis tos pačios valandos).

Ligoniai, kurie serga sunkiai ir reikalauja ligonbučio gydymo ir priežiūros, užtikrinam, kad gaus geriausią priežiūrą, gerą valgį ir kambarį, ir geras patyrusius daktarus visą laiką. Mano privatiška Hospitalė yra aprupinta su medikališkais ir Chirurgiškais skyriais, geriausia Laboratorija del mikroskopiskų ir chemikaliskų analizacijų Kraujo, šlapumų ir Pilvo ligų. Isteigta 23 metai!

401 Marlborough St.

(Netoli Massachusetts ave.)

BOSTON, MASS.

Z. JANKAUSKAS

Notary Public ir Justice of the Peace.

Darau įvairius Pirkimo Pardavimo, Arendavimo ir kitus legališkus Kontraktus. Kolektuoniu pinigais. Išpildau su Notaro paliudijimu ir pečete visokias blankas. Taikau iškilusius ypatiškus ir draugijinius nesusipratimus.

Z. Jankauskas,

101 Oak Str.

Telefonas 8581

Lawrence, Mass.

VISI

AUKAUKIME

LIETUVOS

LAISVEI!

Prisiunčiam dykai auksuotą spilką su pirmu užsakymu, kad parodyti, jog esate tikras agentas. Greitai atsiųskit. Pinigų nesiųskit. Grynais pinigais pelnas. Jus draugai pirsks ant pamatymo už mūsų žemas kainas. Musų agentai užsidirba iki \$75. į savaitę liuosu laiku. Lengvai galite užsidirbti. Rašykite tuojau del sampalių kurios prisiunsieme dykai.

Chicago Tailors Association
Dept. C 508,
515 So. Franklin st., Chicago, Ill.

J. P. Tuinila

50,000 naujų didelių katalogų laikrodžių, deimantų, šliubinių žiedų ir tt. siunčiam į visas dalis svieto už 25 c. stampų. Musų katalogas Jums aiškiai pasakys vertę ir gvarantiją, mažiausio daikto. Labai naudingas važiujantiems į Lietuvą,

nes tai vienintėlis tos rūšies katalogas lietuviškoj kalboj pasaulyje. Užlaikom didelę krautuve ir duodam ant išmokescių lengvomis išlygomis. Liberty Bondsus priimam pilnoj jų vertėj ir užmokam nušimtį iki ratos.

J. P. Tuinila

822 Washington St., Boston, Mass.

Kaledu Dovanos

Nelaukite paskutinių dienų prieš Kalėdas, nes nebus iki vaii tavorų.

DABAR PAS MUS GALIT GAUTI:

(Furniture) RAKANDŲ:

Pečių

Lovų

Matrasų

Gramafonų

Liet. Rekordų

Springų

Kamodžių

Stalų

Siuvamų Mašinų

Krėslų

Karpetų

VYRŲ DRABUŽIŲ:

Marškinių

Pirstinių

Skrybelių

Kaklaraiščių

Sveterių

Diržų

Kepurių

ČEVERYKAI

Vyrų

Moterų ir

Vaikų.

Užprašom visus lietuvius ir lietuvaiteis.

G. P. YURGELUN

377 Broadway,

South Boston, Mass.

Sveiki Sulaukė Linksmų Kalėdų.

"Sveiki sulaukė Linksmų Kalėdų", šitokis pasveikinimo balsas eina šiame momente tarp plačiausios minios žmonių, kaip toli siekia apvalaus žemės kamuolio rybos.

Šitokis pasveikinimo balsas atsiliepia išeidamas iš kiekvieno žmogaus krutinės, kaip jauno, taip seno, kaip prasto darbininko, taip ir turtoolio, kaip lietuvio, taip ir kiekvienos tautos ir idėjos žmogaus. "Sveiki sulaukė Linksmų Kalėdų" — tai šauksmas eina ne iš papratimo, bet iš žmogaus gilios širdies atjautimo ir sujudinimo jo visų jausmų, jog ta diena tai linksmybės laikas, kurioje visi linksmis ir vieni kitiems pasveikinimus siunčia.

Tokis balsas eina iš kiekvieno žmogaus krutinės, kuris dar jaučia savyje, joga jo gyslose kraujas teka ir jaučia, kad atėjo tas laikas ir ta diena, kuomet turi skambėti balsas: "Linksmų Kalėdų".

Kalėdos tai didžiausia žmonijos šventė, kuri nuo senų laikų žmonėse yra įsigyvenusi ir žmonės dabar be to neapsieina. Kalėdas jie skaito didžiausia švente, kurie jos laukia su dideliu pasišventimu ir nekantrumu.

Bet delko taip yra? Nejaugi žmonija jaučia ką nors įdomesnio laike Kalėdų šventės? Gal del to, kad jaučia ateinant šaltą žiemą su savo nemaloniais šaltais ir ilgais vakarais? Gal del to, kad žmonija tuom laikui gauna pamatyti baltus laukus, kuriuos žiema apkloja savo baltais rubais?

Daugelis žmonių laukia Kalėdų šventės delto, jog gyvena dideliame varge ir skurde; jie niekuomet aiškiai nemato saulės spindulių, nes jų vargai ir rūpesčiai juos aptemdyta, ir jiems visuomet buna tamsios bei ukanotos dienos. Toki žmonės laukia Kalėdų su dideliu pasiilgėjimu ir mano, kad tas šauksmas, kuris yra nuo senų laikų žmonijoje iškviestas — šauksmas "Linksmų Kalėdų", palengvina jų vargus ir prašvis jų aptemdintą akys, nes su Kalėdų linkėjimais ir pasveikinimais baigiasi ir šio meto vargai, kokius žmonija turėjo perleisti per tris šimtus šešiasdešimt penkias dienas, nes už kelių dienų žmonijai reikės žengti per rubežių ant Naujo Meto ir pradėti 1919 metų vargus, kuriuos mūsų varguoliams gamina žemės kamuolio valdonai.

Kiekvienas žmogus, kuris neša ant savo pečių didelę vargą ir skurdo naštą, jis laukia Kalėdų ir mano, kad su Kalėdų šventėmis pasibaigs ir jo vargai, kokius jis turėjo nešti ant pečių ikišio, nes už kelių dienų žengs per rubežių ir pradės Naujų Metų gyvenimą, o visus vargus ir rūpesčius paliks seniems metams.

"Sveiki sulaukė Linksmų Kalėdų", tai yra žodis, kuris skamba jau nuo senų laikų, nes jis žmonėse įsigyvenęs ir žmonės jį atkartoja kiekvieną metą ir apie tą patį laiką, kuomet baigiasi senasis metas ir slenka artyn prie rubežiaus Naujų Metų. Tą šventę mums suteikė Kristaus užgimimas.

Daugelis senų Lietuvos žmonių tiki į burtus, o ypač senos moteris kurios turi dides dukteris. Prieškalėdinę naktį jos liepia savo dukterims eiti laukan ir klausyti, iš kurios pusės šunės loja, tai tą metą iš tos pusės piršliai atvažiuos. Daugelis merginų tokiems burtams patiki ir stovi lauke iki pusiau nakčiai, pakol išgirs šunų lojimą, kad žinotų iš kurios pusės laukti piršlių, kad tuomi nuraminti savo širdies geidimą ir išpildyti motinos norą.

Tokių burtų buvo daug, bet, kaip ir pridera, jiems dabar mažai kas tiki.

Šį metą mes švenčiame Kalėdas linksmiau negu kitus metus, nes karė jau pasibaigus ir mūsų brolių kraujas nėra laistomas karės laukuose, kaip kad virš keturis metus buvo. Bet mes turime atminti ir gerai sau įsidėmėti, jog šios Kalėdos yra tokios, kokių mes dar iki šiol neturėjome ir

gal neturėsime, nes laike šių Kalėdų stovi mums prieš akis Lietuvos klausimas, kuris priklausys nuo mūsų pačių darbo ir norų to klausimo išrišimui pavartotų, t. y. laisvos Lietuvos klausimas, kuris šiandien padėtas ant svarstyklių ir mes jį turime nusverti geruojan pusėn. Su Naujais Metais turime pradėti darbą del Lietuvos laisvės, del jos žmonių gerovės su naujomis įiegomis.

Tas klausimas, kuris šiandien stovi mums prieš akis, jis rodo mums šio momento svarbumą ir reikalauja iš mūsų aukų, kuriuos reikalingos del išgavimo Lietuvai laisvės, nes be pinigų nieko negalima nuveikti ir visur jie yra reikalingi. Taigi jie yra reikalingi ir šiame svarbiame momente, kuomet Lietuvai reikia iškovoti laisvę ir neprigulmybę.

Taigi mes, kurie tik esame lietuviai, jaučiame savo širdyje nors kibirkštėlę meilės del Lietuvos, švėsdami šias Kalėdas turime ir ją atminti, nes ji laukia iš mūsų pagelbos. Mes, linkėdami vienas kitam linksmų Kalėdų, neužmirškime palinkėti Lietuvai laisvės ir paaukaukime jai kalėdinę dovaną, t. y. aukaukime į Lietuvos Neprigulmybės Fondą, kuris pasistatęs sau tikslu, išgauti Lietuvai laisvę.

Šiame Kalėdų laike turėtų daugiausia šeimyninkės pasidarbuoti, nes jom yra geriausia proga ir jos nors kartą turėtų parodyti savo darbo vaisius, kad ir jos dirba del Lietuvos laisvės.

Kiekviena šeimyninkė turi pasistatyti sau už pareigą, kad laike šių Kalėdų padaryti kolektą savo namuose del Lietuvos Neprigulmybės Fondo ir iš savo šeimynos (burdingerių) nors po 10 dol. iš kiekvieno Lietuvai vardan Kalėdų suteikti. Jeigu atsi-rastų tokių, kuris atsisakytų aukauti ant Lietuvos aukuro, tai tokiam šeimyninkė gali pasakyti: "neškis iš mano namų", nes tu neesi žmonišku lietuviu ir delto mano namuose negali gyventi."

Tą kiekviena šeimyninkė turi padaryti, nes to reikalauja šių dienų momentas, kuris yra tiek svarbiu, kad nuo to nė vienas lietuvis atsisakyti negali.

Sukrskite, moterys!

Aukauti reikia tik į Liet. Nepr. Fondą, kuris Lietuvos reikalais rūpinasi.

Buvo pakilę kalbos, buk tautininkai ir katalikai dirba išvien. Bet tai yra netiesa. Klerikalai nenori bendro darbo, nes jiems Lietuvos reikalai nerupi, jiems tik rupi savo klerikalinės partijos sustiprinimas.

Mes visuomet tai sakėme, bet tuli neva. Lietuvos draugai klerikalų veidmainingi bėms patikėjo... Kas susipranta — gaudinasi.

Dabar, kuomet laikas svarbus, kiek vienam lietuviui ir lietuvaiti turi rūpėti Lietuvos likimas. Visi mūsų berniai ir polemkos turi buti padėtos į šalį.

Bet taip nėra: klerikalai vis labyn buruojasi savo spaudoje, o tuli tautininkai apie kokius tai "vilko bilietus" kalba, vieton patiems organizacijoje dirbti.

Šiose Kalėdose visos mūsų spēkos padėtos tam, kad surinkti daugiau aukų į Liet. Nepr. Fondą, nes nuo šio darbo priklausys Lietuvos ateitis. Todėl mums dabar nerupi ginčai varinėti, bet mums rupi darbas; jeigu šoka vienas šokį su klerikalais, lai šoka. Mes jiems tuomet pasakysime teisybės žodį kuomet Lietuva bus laisva ir darbas bus pabaigtas.

Visi stokime į darbą už Lietuvos laisvę. Rinkime aukas į Liet. Neprigulmybės Fondą ir patįs a ukaukime. Darykime taip, kad kitas Kalėdas galėtume švesti laisvoje Lietuvoje ir vienas kitą sveikinti: "Sveiki sulaukė linksmų Kalėdų!"

M. L. Vasiliauskas.

New York, N. Y.

Lietuviai Amerikoje.

BALTIMORE, MD.
S. E. Vitaičio prakalbos.

Gruodžio 15 d. ALTS. 5-ta kuopa buvo surengus prakalbas. Kalbėjo gerbiamas S. E. Vitaitis iš New Yorko. Pirmiausia kalbėjo apie Lietuvos neprigulmybę. Plačiai aiškino, kaip mes prie jos siekiame. Nurodė, kad yra jau atlikta daug sunkaus darbo link Lietuvos neprigulmybės; butų ir daugiau jo atlikta, jeigu butų sutartinai visos srovės dirbė. Bet ant nelaimės mūsų kairėji srovė visai neprisidėjo prie to taip prakilnaus darbo ir ji visai nesirupina Lietuvos neprigulmybe, o dešinėji nors ir dirba, bet nedirba del tikrai laisvos ir neprigulmingos Lietuvos. Pas juos vieni sva joja apie karalius, o kiti vėl nori katalikiškos Lietuvos, į kurią nebutų įleidžiami "bedieviai". Beto da savo netaktiškumu trukdo ir tautininkų - demokratų darbą. Taipgi nurodė, kiek dešinėji srovė daug užkenkė Lietuvos Neprigulmybei leisdamas kunigams lėndžioti Washingtone, nes S. V. valdžia visai nesiskaito su kunigais, o mūsų kunigų landžiojimas duoda valdžiai sup rasti, kad mūsų tauta visi neturi inteligentų ir negalės pati valdytis. Beto kas sykis vis naujų faktų randasi iš kurių galima spėti, kad mūsų dešinėji sriovė linksta prie lenkų ir sykiu su lenkais nori prijungti Lietuvą prie katalikiškos Lenkijos. Ant galo nurodė, kad tik vieni tautininkai - demokrat tai teisingiausiai darbuojasi del laisvos ir neprigulmingos Lietuvos, nes jie nori, kad Lietuva butų tokia laisva, kad visiems butų lygi laisvė kaip katalikams taip ir bedieviams. Kalbėtojas pasakė, kad tas darbas yra begalo sunkus ir brangiai kaštavo, už tai tautininkai - demokratai turi ir savo politikišką fondą po vardu Lietuvos Neprigulmybės Fondas, į kurį renka aukas del išgavimo Lietuvai neprigulmybės! Jis kvietė aukauti į LNF. ir sakė, jeigu kas matote kitą geresnį fondą, kuriam labiau pasitikite — aukaukite tenai, bet tik aukaukite.

Potam buvo renkamos aukos į LNF. Nors žmonių ir ne daug buvo bet aukų tapo surinkta \$70.31.

***

Antru kartu g. Vitaitis kalbėjo apie ALTS., jos principus ir taktiką. Perskaitė svarbesnius konstitucijos punktus ir juos plačiai išaiškino. Publikai g. S. E. Vitaičio kalba labai patiko ką liudijo gausus delnų plojimas ir ramus užsilaukymas.

Prie Sandaros prisirašė keli nauji nariai.

Parduota 40 knygučių — A. L. T. S. principai.

Po prakalbų buvo atsakinėjama į klausimus, kuriuos stengėsi paduoti mūsų socialistai, o kadangi svetainėj radosi garsūs Brooklyn Jukelis, tat jis gavęs balsą, vieton rimtų klausimų, buvo pradėjęs rėžti savotišką spyčių, bet pirmininkui paprašius susitvarkė. Nors tuli padavė ir tokius klausimus, kurie visai nesirišo su prakalbos tema, bet gerb. Vitaitis į visus rimtai atsakinėjo.

Tautininkas.

P. S. Laike kolektos mūsų socialistai nieko nedavė Lietuvos reikalams. Bet tas nei nestabu, įstabu tik tas, kad jie moka imti, o nemoka duoti. Štai gruodžio 13 ir 14 soc. turėjo prakalbas, kuriose buvo renkamos aukos ir vos tik \$14.00 tapo surinkta. Jeigu jie butų davę nors

saviems, tai vis butų daugiau surinkę, nes publikos prakalbose buvo nevisai mažai. T—kas.

CLEVELAND, OHIO.

Garbė Dr. V. Kudirkos Dr-jai.

Gr. 1-mą d. atsibuvo metinis susirinkimas Dr-stės Dr. V. Kudirkos. Tarp ko kito ši draugystė rengiasi prie dešimts metinių sukaktuvių paminėjimui gyvavimo, kuris išpuola kovo mėnesij, bet tai gavėnios laikas, tai-gi po nekuriam apsvarstymui likosi nukelta po vėlykų ir žadama parengt su perstatymu gal ir kokią prakalbą iš pradžios, o ant pabaigos — šokiai. Linkėtina gerų pasekmių šiai draugystei.

Pabaigoje susirinkimo kilo klausimas apie dabartinį momentą — Lietuvos klausimą ir nors šitos draugystės įstatai neleidžia eikvot pinigų iš izdo, kurie susideda vien iš mėnesinių mokesčių, geležiniame kapitale visiškai nėra pinigų, o vienik paaukavo iš izdo \$100.00 ir pavienės ypatos sumetė \$50.00. Viso šį draugija sudėjo \$150.00 į LN. Fondą! Garbė toms draugystėms, kurios nepamiršta šios svarbios valandos.

Influenza vis nesibaigia.

Naujosios ligos — Influenzos epidemija nors ir buvo paskelbta, kad jau pasibaigė, bet tai tik paviršutiniai, — ištikrųjų tai dar vis siaučia gana smarkiai. Aišku iš to, kad ir vėl pradėjo uždarinėt nekurias mokslaines ir bažnyčias ir miesto daktarai sakė, kad dabar atsideda ant pačių žmonių, —jeigu dabosis ir liga pradės mažėt, tai neuždarys visų įstaigų kaip pirma, bet jeigu liga didinsis, tai bus taip viškas uždaryta, kaip iš pradžių buvo. Iš to aišku, ant kiek ta liga "pasibaigė".

J. Ridlius.

WATERBURY, CONN.

"Farmazonai" ir aukos.

Gr. 8 d. LSS. kp. pastatė scenoje "Farmazonus". Gaila buvo žiurėti, kaip nesumokinti aktorai kamavosi. Geriausia savo rolę išpildė P. Pliuščikas.

Pertraukoje p. Matas kalbėjo ir ragino publiką, kad tik į socialistų rankas duotų aukas del Lietuvos, bet iš apie 500 žmonių sukolektavo vos apie \$17. Mat žmonės mano, kad niekinkdami tikrus Lietuvos žmonių užtarėjus, pasišventusius kovotojus už Lietuvos laisvę jie pertikrins jau kas-kart labiau susiprantančią visuomenę.

Kapų Kipšas.

NEWARK, N. J.

Tautininkas tarnauja klerikalams.

Gruodžio 12 d. Newark Tautos Fondo Skyriui kalbėjo J. O. Širvydas, Tautinės Tarybos narys. Ragino aukauti abiem fondam, t. y. Tautos Fondui ir Neprigulmybės Fondui. Jis sakė, kad kalbėtų ir zydeliams, jei jie laikytų susirinkimą ir rinktų aukas Lietuvos laisvei....

Mums tautininkams, ir keista ir pikta. Klerikalai kalbėtojai tikrai už savo Tautos Fondą, agituoja, o tautininkas Širvydas agituoja ir-gi už jų fondą, nors klerikalų vadas kun. Kemėšis 27 d. lapkričio pasakė, kad katalikai agituos tikrai už savo Tautos Fondą, kad jie neprapazįsta jokios bendros agitacijos už abu fondu. Katalikų vadai, kunigai, iš estradų ir iš pomokslinyčių agituoja prieš tautininkus ir prieš jų Fondą, o tautininkų Širvydas nuėjo patarnauti jiems, vadinasi, tuo pačiu sutvirtinti

jų agitaciją prieš tautininkų įstaigas. Klerikalai parodė, kiek jiems rupi Lietuvos neprigulmybė šitokiais žygiais: išstumė Dr. Šlupa iš Vid. Europos Tautų Unijos, ko labai geidė lenkai, — vadinasi, klerikalai darė taip, kaip lenkai norėjo. Jie nesutiko duoti Dr. Šlupei įgaliojimo keliauti į Europą; jie nenori bendro darbo aukų rinkime, jie reikalauja Lietuvai ne demokratinės respublikos, bet teokratinės, su viešpataujančia bažnyčia; jie vioskiais budais šmežia ir niekina tautininkus, trukdami jų darbą, — ir vienok tautininkas Širvydas, Tautinės Tarybos narys, tarnauja klerikalams ir jų politikai! Kitaip sakant, jis yra geras tautininkams ir tarnauja jų bei Lietuvos demokratinės laisvės priešams!

Cia pat Newark ne seniai kalbėjo Bielskis, pajuokdamas ir paniekindamas Neprigulmybės Fondą ir tautininkus. Dabar prakalbose buvo ir publikos apie tai pranešta, — ir Širvydas pasakė, jog jis netiki, kad Bielskis butų taip kalbėjęs....

Paskutiniu laiku aiškus yra Širvydo pakrypimas dešinėn pusėn, jo tarnavimas klerikalams, kuriems rupi ne Lietuvos laisvė, bet įsviešpatavimas Lietuvoje klerikalizmu. Musų srovėje, tautininkuose, tegali buti šėyros širdies tautininkai; mums nereikia dviveidžių, kurie yra geri ir mums ir musų laisvės priešams, todėl ir Širvydas turi pasirinkti sau vieną kelią: arba eiti pas klerikalus ir jiems tarnauti atvirai, arba likti su tautininkais ir negelbėti tiems, kam Lietuvos laisvė nerupi. Lapių politikai dabar ne laikas. Širvydui rupi populiariskumas, pratiesimas, taip sakant, liepto prie klerikalų, jei jie imtų viršų Lietuvoje, — tai tegul jis tuo lieptu sau ir eina. Mums, tautininkams, klerikalai kalbėtojai netarnauja, tad ir mes neleisime musų kalbėtojams tarnauti klerikalams ir jų politikai, kuri yra priešinga mūsų idealams ir musų tėvynės laisvei! Tą turi atsiminti Širvydas. Tautinė Taryba, kurios nariu yra Širvydas, turi pareikalauti, kad jis tuojaus rezignuotų iš Tarybos, nes teisingas ir atviras žmogus neprivalo tarnauti Dievui ir Mamoni!

Newarko Tautininkas.

LAWRENCE, MASS.

Iš lietuvių gyvenimo.

Ir musų miestelio lietuviai pradėjo uoliai darbuotis del Lietuvos laisvės. Daugiausia tuom rūpinasi ALTS. 12 kp. Po gr. 8 d. prakalbų čia lietuviai daugiau interesuojasi badaujančiais musų broliais Lietuvoje ir manoma, kad greit surinksime nors \$1000.00 Lietuvos reikalams.

Didžiausią uką Lietuvos reikalams iš mūsų kolonijos davė bankierius Ant. Ramanauskas, Dr. K. Mikolaitis, P. Čiras, kun. Šleinis, M. Akstinas ir kiti. (Žiūrėkite "Kalėdų Eglaitės" skyriuje. — Red.).

***

Neseniai "Sandaroje" p. "Zilius" rašė, kad Lawrence kazirnikų kluobe apart kitų partijų ir vienas sandarietis lošia. Bet aš turiu pasakyti, kad nė vienas Sandaros narys ten kortomis nelošia; aš tai žinau, kadangi visus vietas lietuvius gerai pažįstu.

***

Gr. 12 d. čia kalbėjo p. Michel sonas iš Bostono. Nesmagu, kad lietuvis žmogus nepataria Lietuvos žmonių reikalams aukauti. Apart kalbos, parduvinėjo knygas.

Gailiunų Jonas.

W. LYNN, MASS.

Atsiburo teatras.
Lapkričio 29 d. Lietuvių U-
kėsų Klubo rūpenu tapo pak-
viesti "Gabijos" artistai su kom-
pozitorium M. Petrausku iš Bo-
stono ir čia tapo pastatyta dvi
operetės: "Lietuviškas Milijo-
nierius" ir "Kaminkretis ir Ma-
lunininkas".

Dauguma Lynno lietuvių to-
kio puikias teatro dą nebuvo
matę. Užtat ir aplodismentų ar-
tistams nepasigailėjo.

Liet. Milijonieriaus rolę puik-
iai atliko p. J. Apšiega, Jievu-
tės — p-lė Ona Liutkevičiūtė,
Samuolio — P. Cvirka, Bankie-
rius — R. Mizara, — Gaudag-
rašio — J. Velička, Piniglupio
— A. Mokevičius, Dvylekio —
A. Bendoraitis.

Malunininko — K. Sidabras,
Teklytės — p-lė Šarkaitė, Kami-
nakerčio — R. Mizara, Sunaus —
J. Velička, Petronės — O. Liu-
tkevičiūtė, Barboros — kita p-
lė Šarkaitė, Sabuko — J. Apšie-
ga.

Susirinko daug publikos ir
visi turėjo labai gerą laiką, bet
gaila, kad tikėtai buvo tik po 35
c. ir del to L. U. Klubas turėjo
ždėt apie \$15.00. Bet del to
klubas nenusimena: surengė to-
kį puikų dalyką, surengs ir kitą
vakarą arba balių, o kada Kliu-
bas veiks, tat beabejo jo narių
skaičius didės.

Lai gyvuoja Liet. Ukėsų Kliu-
bas, lai gyvuoja "Gabijs" ir jos
vadovas, komp. M. Petrauskas.

Dauguma žmonių nori, kad
toki parengimai pas mus būtų
kuodažniausia.

J. Klimas.

WATERBURY, CONN.

V. K. Račkausko prakalbos.

Gr. 15 d. pas mus kalbėjo p.
V. K. Račkauskas iš New Yorko.
Pirm prakalbų buvo iš-
pildytas tokis koncertinis pro-
gramas: 10 metų amžiaus mer-
gaitė, žemantauskaitė, paskam-
bino piano, p-lė J. Kronkaičiūtė
pasakė eiles "Spaudos Galybė",
p-lė O. Vilkaičiūtė padeklamavo
"Už Tėvynę", p-lė žemantaus-
kaitė piano ir Steponaičiukas
(abudu po 10 metų amžiaus)
smuika išpildė gražių muzikalių
šmociukų. Garbė tėvams, kurie
taip gražiai lavina savo vaikus.
Vėliaus sekė p. V. K. Račkaus-
sko prakalba, kuri tęsėsi apie 2
val. laiko ir buvo labai įdomi,
nes daug rimtų dalykų apie Lie-
tuvą kalbėtojas pasakė. Nors
žmonių buvo susirinkę tik apie
200 (mat pobažnyčia kunigas bu-
vo surengęs kitas prakalbas),
bet LN. Fondai tapo suaukauta
virš \$300.00.

Į klausimus gerb. kalbėtojas
rimtai atsakinėjo.
Ainių Braizla.

NEW HAVEN, CONN.

TMD. narių domai.

TMD. 14 kp. mėnesiniame susi-
rinkime gr. 6 d. tapo nutarta
surengti paskaitas, metiniame
TMD. kuopos susirinkime, ku-
rias išpildys tuli gabūs mūsų
kuopos nariai. Paskaitos, tai-
pgi ir metinis susirinkimas į-
vyks sausio 3 d., 1919 m., 485
Grand ave.

Visi nariai ateidami malonė-
kite atsivesti naujų draugų bei
draugijų, idant galėtų prie T.M.
D. prisirašyti.

J. A. Nomburtaitis.

Iš A.L.T.S. Kuopų.

MONTELLO, MASS.

Pildo Seimo nutarimą.

Dar šie ALTS. nariai pagal
Seimo nutarimą pasimokėjo po
vieną doliarį į ALTS. išdą: J.
Balionis, A. Vaitkus, J. Zales-
kis, V. Jakubavičius, J. Mickevi-
čius, B. Juodris.

Toliau ir kiti nariai pasimo-
kės, arba kuopa ką-nors parengs
išpildymui to Seimo nutarimo,

idant iš kiekvienos kuopos būtų
sumokama iki Naujų Metų ne-
mažiau doliarų, kiek kuopoje y-
ra narių.
B. Juodris.

CLEVELAND, OHIO.

Iš ALTS. kuopos.

Gr. 8-tą d. metiniame susirin-
kime aukavo Sandaros spaustu-
vės išpirkimui:

ALTS. 18 kuopa	\$5.00
Antanas Kranauckas	5.00
Vincas Balčiūnas	2.00
M. Mitras	2.00
Jonas Vidugiris	1.00
Kaz. Grinius	1.00
Ant. Mikalajunas	1.00
Ant. Šinkunas	1.00
Jonas J. Bajerčius	1.00
L. Apšiega	1.00
Jurgis Šaknaitis	1.00
Rapolas Kruopis	1.00
Ant. Mokevičius	1.00
Ant. Zdanavičius	1.00
Juozas žemantaitis	1.00
Juozas P. Garmus	1.00
V. K. Jurgilas	1.00
Juozas Ribokas	1.00
Tadas Neura	1.00
Kaz. Bagdonas	1.00
Viso	\$30.00

Kuopos valdybon 1919 me-
tams išrinkta:

Pirm. J. žemantaitis,
Vice-pirm. V. K. Yurgilas,
Prof. rašt. J. P. Garmus,
Fin. rašt. R. Kruopis,
Kasierius, J. J. Bajerčius,
Kas. glob.: J. Šaknaitis ir
V. Balčiūnas,

Dainų komisija: A. Zdanavi-
čius, V. K. Yurgilas ir J. Ribokas.

ALTS. 18 kp. Varpo Choro
beveik visi nariai yra jau auka-
vę į LN. Fondą, o kurie sutiko
eit kolektuoti, tai gavo paliudijimą
iš kuopos. Taigi matomaj
kad 18 kp. ir Varpo Choras dar-
buojasi delei Lietuvos laisvės.

ALTS. 18 kuopos Varpo Cho-
ras stato scenoje veikalą "Vel-
nias ne Boba", kuris atsibus
Grud. 29 d., pirmą nedėdienį
po Kalėdų, "Goodrich House"
svetainėje, 1420 E. 31-mos gat-
vės. Visą programą atliks Var-
po Choras, kuris susidės iš dai-
nių ir kitokių pamarginimų ir vė-
liaus linksmų šokių.

J. Ridlius.

ALTS. NARIŲ DOMAI.

Gerbiami ALTS. Nariai: —
Sulyg teisybės, laikas mano
tarnavimo ALTS. kaip Izdo raš-
tininko pasbaigė su pasibaigi-
mu pereitojo ALTS. seimo. Ma-
no vietoj referendumu išrinktas
kitas raštininkas. Reiškia, su
lapkričio 18-tą diena 1918 m. už-
ima vietą naujas raštininkas, ir
visą atsakomybę pereigoose raš-
tininko nuo augščiaū pažymėto
laiko paima naujas raštininkas;
o aš, nuo atsakomybės ir pildy-
mo Izdo raštininko pareigų pa-
siliuosuoju. Todel Gerbiamieji,
su izdo reikalais malonėkite kre-
iptis prie naujojo raštininko ad-
resuodami Sandaros Administ-
racijos vardu, 366 West Broad-
way, So. Boston, Mass.

Linkėdamas kuokilčiausias
kloties visiems sandariečiams
geidžiu, kad šioji organizacija
žadintų tikrą Tėvynės Meilę, ir
skatintu lietuvius prie tobulu-
mo.

J. Sagevičius,
Izdo rašt.

True translation filed with the
postmaster at Boston, Mass. on
Dec. 27 as required by the act on
October 6, 1917.

KAIP BUVO DAROMI PI-
LIEČIAI LAIKE KARĖS?

(Released by the Committee on
Public Information).

(U. S. Dept. of Labor Informa-
tion and Education Service, Wa-
shington, D. C.).

Kada mūsų kareiviai sugrįžė
iš karės tarpe narsiųjų kareivių

bus penkiasdešimt tukstančių
ar daugiau naujų Amerikos pilie-
čių. Šioji šalis skaitysis na-
mais dešimtims tukstančių vy-
rų, kurie ėjo kariuoti už šalį,
kuri dabar bus jų tėvynė, nes ko-
vų tarpais Darbo Departmento
Naturalizacijos biuras suteikė
pilietybę visiems svetimtaučiams,
kurie grynė laisvės prin-
cipus po Amerikos vėliava.

Louis Winberg buvo valdžios
siųstas pildyti tą valdžios suman-
ymą. Jis po trijų mėnesių sun-
kas darbo nesenai sugrįžo at-
gal. Jam reikėjo peržiūrėti 50,-
000 naturalizacijos popierių iš
150,000 tam tyčia prirengtųjų
del karės aplinkybių.

Pagal biuro išdirbtus suma-
nymus su patarimu teisėjų pap-
rastoji naturalizacija buvo lega-
liškaai pritaikinta prie aplinky-
bių. Reikalaujamieji formali-
škumai buvo padaryti kuoma-
žiausiais. Imtis pirmųjų popierių
nereikėjo, ir antrieji popieriai
buvo išduodami iš sykiu. Norin-
tis likti piliečiu pripildydavo ap-
likacijas su affidavitais ir priėmė
prisiega per labai trumpą laiką.

Pirmoji svarbiausia sunkeny-
bė buvo išpatinimas blankų, bet
tai buvo lengvai atlikta per bri-
gados stotis, per kurias prieita
ir prie pavieniū kareivių. Daž-
nai daugiau blankų buvo siun-
čiama, neg reikėjo, taigi tikras
skaičius jų panaudotų nežino-
mas. Nors naturalizacija nebu-
vo verstina, tačiau greitai pasi-
rodė, jog kiekvienas Amerikos
kareivis svetimtautis norėjo pa-
likti piliečiu. Tarpe norinių
likti piliečiais buvo žmonių iš
kiekvenos pasaulio šalies. Ne-
reikia tačiaū manyti, kad taip
greitai priimti piliečiai būtų ne-
tinkanti užimti vietą sykiu su
kitais piliečiais.

Vienas įdomus dalykas toje
abelnoje naturalizacijoje buvo
tai kareiviai paeinantys iš prie-
šo šalių. Net ir iš jų tarpo at-
sirado tokių, kurie pasirodė tin-
kančiais būti piliečiais ir daugel
austrijiečių ir vokiečių prisiekė
vėliavai savo ištikimybę.

TUOS AMERIKIEČIUS, KU-
RIE TURI KOKIĄ NORS NUO
SAVYBĖ PRIEŠO ŠALYJE
RAGINAMA PRANEŠTI APIE
TAI PRIEŠ 31 d GRUODŽIO.

Kiekvienas amerikietis turin-
tis nuosavybę prieš valdomoje
šalyje yra Valstijos Departmen-
to raginamas suteikti apie ją
pilną raportą iki 31 d. gruodžio.
Valstijos Departmentas išsiun-
tė sekanti pranešimą, praten-
sianti tokių raportų priėmimo
laiką.

Pranešime atspausdintame
oficialiame Suv. Valst. Buleti-
ne, Vasario 8, 1918 m. Valstijos
sekretorius prašė amerikiečių
turinčių kokią nors nuosavybę
prieš arba prieš šalininkų ša-
lyse, ar teritorijoj po prieško
ntrole arba okupacija, suteikti val-
stijos departmeniui kuodaugiaus-
iai žinių kur ir koki toji nuosa-
vybė. Tas žingsnis yra reikalin-
gas kaip Suvienytoms Valsti-
joms, taip ir nuosavybių valdy-
tojams. Didelis skaičius ameri-
kiečių pasinaudojo taja proga
paduoti departmeniui žinių link
savo interesų. Tačiau dar dau-
gelis tų raportų neprisiuntė. Ta-
me skaičiuje yra svarbių ameri-
kiečių nuosavybių, kurios yra
žinomos, jog vokiečių valdžia
sau pasiglemžė.

Valstijos sekretorius paigino
laiką 30 dienų, pradedant nuo
gruodžio 1 d. 1918, per kurį tos
informacijos gali būti praneša-
mos departmeniui. Raportuose
turi būti pažymėta kur randasi,
kokia ir kaip brangi toji nuosa-
vybė, taip pat ir kas jos buvo
paskiausiu prižiūrėtoju-globė-
ju.

Kiekvienas, kuris duoda rap-
ortą turi pasakyti ar jis yra čia
gimęs ar naturalizuotas Suv.
Valstijų pilietis.

Prie to departamentas duoda

suprasti, jog jis priimdamas
pranešimą del nuostolių neduo-
da užtikrinimo, kad jis užsiims
tuos nuostolius išjieskoti.

DAUG KVIEČIŲ PASĖTA
KANSAS VALSTIJOJ.

(Released by the Committee on
Public Information).

Kansas valstijos ukininkai šį
metą apsejo daugiau akry žie-
miniais kviečiais, neg praėjusi-
siais metais, kuomet užauginta
100,000,000 bušelių. Taip sako
A. L. Barkman, asistantas gene-
rališkojo direktoriaus prie Sam-
dymo Biuro ir prižiūrėtojas u-
kės darbų vakaruose. Bark-
man dabar ant kelių dienų yra
Washingtono bet jo stotis yra
Kansas valstijoje.

Išrodo, jis sako, jog Dakoto-
se ir kituose pavasarinų kviečių
pluotose sės labai daug kviečių
ir Samdymo Biuras jau pradeda
rengtis prie rinkimo darbininkų
ateinančią vasarą Kansas ir Ok-
lahomos kviečius valyti. Tik
viename Kansas paviete, Bark-
man sako, apsesta kviečiais 300,-
000 akry.

Barkman ką tik sugrįžo ry-
žinrėjės cukrinių lendrių ir ry-
žių auginimo plotus pietuose. Jei
nebus ankstybų šalčių, jis sako,
lendirės bus surinktos, nors dar-
bininkų ir truksta.

LIETUVOS ŽEMĖS BANKO

CERTIFIKATAI ISDUOTI.

Lietuvos Žemės Banko Kom-
itetas išsiuntinėjo visiems pil-
nai užsimokėjusiems nariams sė-
rų sertifikatus. Certifikatai la-
bai gražiai atrodo. Ant viršelio
yra tautinės spalvos ir Lietuvos
gerbas "žirgvaikis".

Visi pilnai užsimokėjusieji
nariai sertifikatus bus gavę. Vi-
siem buvo siųsti, jei jų išsimo-
kėjimas ir adresai buvo aiškūs.
Daugelis, vienok, laiškų su cer-
tikatais grįžo, delto kad šeri-
ninkai permainė savo adresus
ir mums apie tai nepranešė. Ne-
gavusieji sertifikatus malonė-
kite kreiptis į Komitetą.

Tie kurie užsirašė L. ž. Ban-
ko šerūs, o da neužbaigėte jų mo-
kėję, malonėkite mokestį tuoj
pasiųsti, kad gauti sėrų certifi-
katus. Laiškus ir pinigus siųski-
te šiuo adresu:

Rev. Jonas Žilinskas,
320—5-th ave., Room 805,
New York, N. Y.

Tulas klerikalų laikraštis
paduoda savo skaitytojams
naujieną, kad tautininkas
patikėjo burtams. Tas lai-
kraštis užmiršta, kad visos
klerikalų partijos "idėjos"
burtais paremtos ir zababo-
nais užklotos.

Konservatorija

Lietuvių Muzikos Kon-
servatorija, 769 Broadway,
So. Boston, Mass., užkvie-
čia visus, kas nori pramok-
ti daivavimo, piano, smui-
kos, teorijos muzikos ar
šiai susipažinimo su gai-
domis ir t. p.

Už 10 lekcijų — viena ar
daugiau savaitėje — nuo 8
dol. augštyn.

Mikas Petrauskas, Direkt.

769 Broadway,
So. Boston, Mass.

ADMINISTRACIJA NAUJOS VAL-
KYBOS LIETUVIŲ UKĖSŲ DRAU-
GIJOS SO. BOSTONE.

M. Venis — pirmininkas,
28a Story st., So. Boston.
S. Grubliauskas — vice pirm. So.
Boston, Mass.
M. Versiackas — prot. raštininkas,
Gold st., So. Boston.
105 Silver st. So. Boston.
A. Latvinskas — fin. raštininkas,
252 Bowen st., So. Boston.
A. Komičius — išdinininkas, 288 E
st., So. Boston.
V. Jurgelaitis. — maršalka, 229

Bell Phone Dickinson 3095 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas:
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisaū pasigadinusius dantis
ir dedu naujus. Laiką gva-
rantuojū. Ištraukiū dantis be
jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki
3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8
val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 5021

Labai Puikus
RESTORANAS!
Geriausia vieta del vy-
rų pietus ir vakarieneų
suvalgyti. Lietuviški
valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išgaminuojam akis
ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akis Specialistas.
399a Broadway,
Tarpė E ir F gatvių. South Boston.

W. S. S.
Laikė šio liepos mėnesio
jums reikia nusipirkti Ka-
rės Saugumo žymes (War
Savings Stamps) už \$4.18
kiekvieną. Sausio 1 d.,
1923 metais Suv. Valst.
valdžia grąžins už juos po
\$5.00 už kiekvieną.
Jeigu jums bus reikalin-
gi pinigai, tai nereikės lau-
kti penkių metų. Kiekvie-
nas krasos ofisas išmokės
pinigais už "žymes" bė-
gyje 10 dienų.
Tos "žymės" neša ket-
virtą (4%) nuosimtį išmo-
kamų kas meto bertainis,
jeigu jos bus laikomos iki
sausio 1 d., 1923 m. Jeigu
jos bus išmokamos pirm
šio paskirto laiko, tai bus
mokama tik trečias (3%)
nuosimtis.
Taupumo žymės (Thrift
Stamp) vertės 25 centų, tu
ri tą pačią vertę, kaip pini-
gai perkant Karės Saugu-
mo žymes.
Žymes galima gauti
pirkti krasos ofisuose,
bankuose, "Sandaros" ad-
ministracijoje, krautu-
vėse ir kitose vietose, ka-
me yra iškabinta raidės:
W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas,
chroniškas ir slaptas
vyrų ir moterų ligas.
Valandos: nuo 3 ryto i-
ki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

Dr. George P. Ross
NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias
laikas užsisakyti Siutus kurinos
mes pasiuvam puikiai sulig vė-
liausias "block" sistemos kirpi-
mo. Šitai pasiuti drabužiai ge-
riausiai tinka košnam tngou.
Zemos kainos—darbas gvaran-
tuotas. Taipgi visokius drabu-
žius išvalome, išprosinam ir vu-
taisoim.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE
BARZDASKUTYKLA IR
KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius,
pridaboju švarą, skutame ir ker-
pame visokiomis madomis —
kaip kas nori.
Turū švartį pirmos klesos pir-
tį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčaiū

perskaiityti šitą apskelbimą ku-
ris yra iš geriausių kostumeri-
kų kriaučių Lawrence. Darau
drabužius iš gerų materijų ir
pritaikau pagal žmogaus išau-
gimo. Darba gvarantuojū. Da-
rau drabužius ant užsakymo,
vyrams ir moterims, prida-
noms kainoms. Taipgi mokinu
kriaučius dirbti. Kurie norite
išmolti tikro petrinu iškirpi-
pimo galite atsiųskti per lai-
šką arba ypatingai. Plateonių
žinių gautie kreipkitės šiuo
adresu:
Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Telsinglausia ir gerlausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia aty-
da, nežiurint, artie receptai Lietu-
vos ar Amerikos daktarų. Tai vie-
natinė lietuviška aptieka Bostone ir
Massachusetts valstijoje. Gyduolių
galiū gaut kokios tik pasaujy yra
vartojamos. Galit reikalaut per lai-
kus, o aš prisijūsiu per express.
K. ŠIDLAKUSAS
Aptiekorius ir Savinininkas
226 Broadway, Kampas G Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 2104 ir 2103

Vietos žinios.

Komp. M. Petrausko koncerto programos gr. 29 d. bus labai įvairūs. Apart klasiškų dalykų, bus lietuvių, finų, latvių, rusų, francuzų ir kit. liaudies dainų. Kiekvienas dailės mylėtojas turėtų būtina išgirsti šį gerbiamo mūsų kompozitoriaus koncertą.

Kurie iš pasiėmusių pardavimui koncerto tikietus dar neišpardavė, malonėkite pasiūlyti savo draugams, o likusius iki 27 d. gr. sugrąžinkite Liet. Muz. Konservatorijon arba "Sandaros" redakcijon.

Šis yra pirmas lietuvių koncertas, rengiamas vienoje iš puikiausių svetainių Bostone, Steinert Hall, 162 Boylston st., priešais Boston Common parką.

S. L. šv. Kazimiero Dr-jos susirinkimas atsibuvo gr. 20. Sekantiems metams išrinkta valdyba sekančiai:

St. Mockus — pirm., V. J. Račkauskas — vice-pirm., J. M. Pečiulis — port. rašt., M. Mockapetris — fin. rašt., P. Kyburys — išd., V. Federavičius ir M. Marksa — maršalkos. Į direktorių tarybą išrinkta: J. Šilauškas, V. Federavičius, A. S. Komičius, A. Lenčiauskas, K. Vileišis, A. Žerdeckas ir A. Bendoraitis.

Draugija išrinko komisiją iš M. Ziobos, A. Ivaškevičiaus ir J. Pičlingio, kuriai pavedė ištirti pavogimą iš St. Mockaus buto \$507.00, surinktų dėl nukentėjusios Lietuvių. St. Mockus šiame susirinkime užreikšė, kad nors jam yra sunku, bet jis skaito, jogei tie pinigai yra pavogta ne nuo LN. Fondo, bet nuo jo, t. y. St. Mockaus ir jie bus į LN. Fondą priduoti. Išrinktoji komisija jau pradėjo tyrinėjimo darbą. Kiekvieno žmogaus pareiga yra pagelbėti surasti tuos niekšus, kurie prigrašino seną moterį paduoti jiems pinigų.

Reiškia, LN. Fondui suaukauti pinigai nežūsta. Bostono klerikalų organas turėtų atsaukt savo šmeištą ir turėtų daugiau teisybės pasakyti apie klerikalais renkamus pinigus...

Baisių niekšystę papildė nežinomi piktadarai gr. 20 d. Bostono priemiestyje Eve rett. Jie dienos laike nušovė firmos kasierių ir atėmė \$13,000,700.00 dingo. Policija atyžiai įieško piktadarių.

Pastaruoju laiku Bostone vagystės labai dažnai įvyksta: išpjaustoma krautuvių langai ir išvagiama žeminiai drabužiai, vagiama automobiliai ir kas-dien atsitinka išlaužimai į privatiškų namus ir papildoma vagystės. Gyventojai privalo saugoties.

Liet. Labdarytės Draugijos visuotinas susirinkimas įvyks Liet. L. Drg. Sve-

tainėj gruodžio 27 d. 7:30 v. v. Bus renkama valdyba sekantiems metams.

"Gabijos" valdybon sekantiems metams išrinkta: S. Jokubauskas — pirm., K. Sirbikas — vice-pirm., Pr. Zokaitis — nutar. sekr., plė Ona Liutkevičiūtė — fin. sekr., V. J. Račkauskas — kasierius, Pranas Cvirka — maršalka. Spaudos komisijon išrinkta R. Mizara ir St. Mockus. Kontrolės kom.: Ant. Matulis, Petras Bolys ir K. Sirbikas. Scenerijų kom.: Ad. Mockevičius ir V. Kedas.

Šio mėnesio bėgyje prie "Gabijos" prisidėjo virš 20 naujų narių.

Influenza Bostone vėl vius, o kuomet imamės prie labai atsargiems: saugokitės persišaldymo ir normaliai gyvenkite.

Naujus Metus sutikti ateiškite į "Gabijos" šokius, kurie iškilmingai rengiami gr. 31 d. vakare Liet. Svet. "Gabijos" choras sudainuos ketelę dainų.

Sekantią subatą, 8 val. vakare Dudley Opera House salėj, 113 Dudley st., Bostone, LSS. 162 kp. rengia teatrą ir koncertą. Bus statoma Br. Varšo drama "Milionai Vandenyj". Koncerto programą išpildys pp. J. Butėnas ir Pov. Dobužinskas (dainininkai) iš Brooklyn, N. Y.

Puikiausius šokius So. Bostone rengia Lietuvių Jaunimo Ratelis pirmą subatą po Kalėdų, 28 d. gruodžio, 1918, Lietuvių Svetainėje, Prasidės 7:30 val. vak. Visus širdingai kviečia Komitetas.

Ristynės gr. 18, Liet. svet. atsibuvo dalyvaujant apie 300 publikos. A. Matulis 2 kartus atsigulė po P. Giedrių, M. Moliejus ir Young Goch per 15 minučių vienas kito nepaėmė, o profesionalas ristikas, tikras imtynių virtuožas, Juozas Šimkus du kartus patiesė milžiniško didumo greką ristiką, Leo Hayatt.

Pirmos dvi poros ėmėsi "iš tikros širdies", gi Šimkus su Hayatt nors išbandė vsus imtynių "prijomus" ir "triksus", nors publikoje sukėlė įdomavimą ristynėmis, bet Šimkus po tam pasakė: "Aš jį parmetu pas lietuvius, o kuomet imamės prie grekų publikos — jis mane parmeta"....

Pajieškau tetos Uršulės Vasilaitės iš Užvenčio parapijos, Šiaulių pav. kaimo Žebiarų. Visą laiką gyvena Worcester, Mass., dirba ant "pleiso". Aš pamečiau jos adresą. Malonėkit kas nors pranešti man jos adresą, ar ji pati atsišaukit.

Liudvika Šidlauskaitė, 877 Cambridge st. E. Cambridge, Mass.

MIKO PETRAUSKO KONCERTAS

BUS NEDELIOJE,
29 Gruodžio 1918
Steinert Hall,

162 Boylston Street, Pradžia 8 val. vakare. Boston, Mass.

Dalyvaus VERONIKA PŪTVINSKAITE sopranas; CARL WEBSTER cellistas ir CARL LAMSON pianistas.

Tikietus galit gauti "Sandaroje", "Keleivyje", K. Jurgeliuno krautuvėje, Šidlausko aptiekoje, Liet. Muz. Konservatorijoje ir pas Gabijiečius.

METINIS BALIUS!

Rengia Lietuvos Dukterų ir Sunų Draugystė 1 dieną Sausio, - January, 1919 m. Prasidės 2 val. po pietų ir trauksis iki vidurnakčio. Bus LIETUVIŲ SALĖJE, kam. E ir Silver sts. So. Boston, Mass.

Bus daug svečių iš kitų miestų.

Visus kviečia Komitetas.

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytas iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakaras 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Jeį Gražus Buti

Vartok tą mostį, kuri padarys veidą tyrų skaištų ir baltą. Prašalina šlakus ir spuogus nuo veido. Padaro gražų ir baltą veidą (skin). Kaina dėžutės 75 c. ir \$1. Pinigus galit siųst stampomis arba popierinį dolerį Distri. for Wilbert Co. P. O. BOX 772, Waterbury, Conn.

TEATRAS IR KONCERTAS

J. BUTĖNAS.

Visus kviečia atsilankyti L. S. Sąjungos 162 kuopos Komitetas.

MOTERŲ ŠOKIAI!

Cambridge'aus progresyvių moterų 27 kuopa rengia Subatoj, 28 Gruodžio-Dec., 1918

šokių vakarą, kur bus lakiojanti pačta su dovanomis ir kitokių pamarginimų.

ŠOKIAI BUS ANT

Cyprus Salej, 40 Prospect Street, Ant rytojaus bus moterų konferencija. Delegetės gali atvažiuoti iš vakaro. Nakvynė bus parupinta. Bus gražių merginų ir vaikinų. Ateikite visi. Kviečia MOTERIS.

DRAUGAS NELAIMĖJE!

* Mainieriai, mechanikai, auzejai, fabrikos ir siap visokie darbininkai, dirbant viduj ir lauke, yra amžini draugai!

PAIN-EXPELLER

Jau suvirš penkios-dešimtys metu kaip šita piuki gyduole yra vartuojama su geriausiomis pasekmėmis, išgydymai ruma tizmo, skausmu kruzineje, šonose ir raumenyse, neuralgijos, stremu diegim, šalčio ir kosulio.

Neapsigauk pirkdamas pigius vaistus dideliose bonkose. Reikalausk geriausio. Kuomet pirks Pain-Expeller, persitikrink ar yra TKARA, valsišėmėlis ant bakšniuko. 35 centai ir 65 centai už bonkute. Gaunamos visose aptiekose, ar tiesiog is laboratorijos.

F. AD. RICHTER & CO., 74-80 Washington St., New York, N. Y.

"TĖVYNE" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS

—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—

Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.

Užsakymus ir pinigų reikia siųsti sekančiu adresu:

A. B. STRIMAITIS, 307 West 30th Street, New York City.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėny, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptinų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirsite pas mus, suėdysite pinigų ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

Visi, kurie norite tu, rėt gerus SIUTUS, OVERKOTUS arba REINKOTUS už prienamą kainą ir gražiai pritaikytus, užsisakykite pas mus. Taipgi reiklingi agentai

K.V. Ziurinskas ir F.V. Tiknis
454 Broadway, South Boston, Mass.